

บทที่ 6

การเมืองการปกครองในประเทศอินเดีย

ดร.จिर โชค (บรรพต) วีระสย*

1. สภาพภูมิศาสตร์

อินเดียอยู่อาณาบริเวณของโลกที่เรียกว่าเอเชียใต้ (South Asia) อันประกอบไปด้วยประเทศเหนือสุดได้แก่ เนปาล และต่ำสุดคือศรีลังกา นอกจากนี้อินเดียยังได้ชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของเอเชียตอนใต้ (Southern Asia)

1.1 ข้อแตกต่างของ 2 ศัพท์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันก็คือเอเชียใต้ เป็นอาณาบริเวณที่ครอบคลุมอินเดีย ปากีสถาน บังกลาเทศ และศรีลังการวมทั้งหมู่เกาะ Maldives ซึ่งเพื่อได้รับการสถาปนาเป็นรัฐหรือประเทศขึ้นมา สำหรับเอเชียตอนใต้เป็นศัพท์ที่ให้ความสำคัญกับอาณาบริเวณที่กว้างไกลกว่าเอเชียใต้นักวิชาการชื่อ Kennedy ชาวออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญกับเอเชียตอนใต้เป็นพิเศษ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์เชิงลอบยุทธศาสตร์ (Strategy)

* จิร โชค (บรรพต) วีระสย JIRACHOKE (BANPHOT) VIRASAI ปริญญาตรีทางสังคมวิทยา - B.A. HONORS THESIS IN SOCIOLOGY, UNIVERSITY OF CALIFORNIA (BERKELEY): ปริญญาโท, M.A. IN. POLITICAL SCIENCE (UC, BERKELEY): ปริญญาเอก, Ph. D. UC, BERKELEY: กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง (รามคำแหง), 2513-2514

คณบดีผู้ก่อตั้งคณะรัฐศาสตร์ (2516-2520) มหาวิทยาลัยรามคำแหง (Founding Dean), Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok, 10240

Tels (02) 3180867-83 ต่อ 360: (02) 3180914 Faxes (02) 3141078, (02) 3141846: 3141816 (02) 3142939: (02) 3142576 ต่อ 37-38 file India

แนวคิดนี้อยู่ในช่วงภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประเทศจีนที่เคยเป็นฝ่ายเดียวกับ "ฝ่ายพันธมิตร" (Allied Powers) ในการสู้รบกับ "ฝ่ายอักษะ" (Axis) อันประกอบไปด้วย เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น เป็นต้น ได้เปลี่ยนอุดมการณ์ของประเทศมาเป็นนิยมคอมมิวนิสต์ ภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุง (Mao Jse Tung) หรือสมัยก่อนเรียกว่า เมาเซตุง ประเทศ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์แม้จะอยู่ห่างไกลไปบ้างแต่ก็เกรงกลัวอิทธิพลของจีน ซึ่งมี พลเมืองมหาศาล และศักยภาพทางการทหารสูง นอกจากนี้ยังมีการตระหนักว่าในช่วงท้าย แห่งศตวรรษที่ 20 ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ก้าวไปไกลมาก การเคลื่อน อารุธุทธโศภกรในระยะไกลไม่เป็นอุปสรรคมากนัก ดังนั้นอาณาบริเวณจึงไม่ควรจะคิดใน เชิงพื้นที่ค่อนข้างจำกัด

1.2 พื้นที่ของเอเชียใต้มีประมาณ 1,580,000 ตารางไมล์เป็นพื้นที่ประมาณ 4/5 ของ ยุโรปที่ไม่นับรวมสหภาพโซเวียตหรือรัสเซียในยุคต่อมา พื้นที่ดังกล่าวใหญ่เกินกว่าครึ่ง หนึ่งของสหรัฐอเมริกาและอินเดียมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 75 ของอาณาบริเวณเอเชียใต้ สำหรับ เอเชียตอนใต้ ซึ่งบางคนอาจแปลกที่รวมถึงชื่อประเทศซึ่งไม่ใช่เอเชียโดยตรงคือ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ด้วยนั้นตามข้อเขียนของนักวิชาการชื่อ Kennedy ให้รวมกับ ก) เอเชียใต้ ข) เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค) บางส่วนของตอนใต้ของจีนรวมทั้งได้หัวนด้วย

1.3 อินเดียรวมทั้งปากีสถานถูกแยกตัวออกจากส่วนหนึ่งของทวีปเอเชีย โดยภูเขาที่ สูงที่สุดในโลกคือ หิมาลัย (The Himalayas) เทือกเขาที่มีความยาวประมาณ 1,500 ไมล์ทาง ทิศเหนือของอินเดียและปากีสถาน นอกจากนี้มีเทือกเขาอื่น ๆ เช่น วินทยา (Vind yas) และ ที่ราบสูง เดคคัน (Deccan Plateau) แต่เป็นอาณาบริเวณที่ไม่สูงนัก

1.4 อนุทวีป (Subcontinent) อินเดียมีแม่น้ำสำคัญอย่างน้อย 3 สายได้แก่ แม่น้ำคงคา (The Ganges) แม่น้ำพรหมบุตร (Brahmaputra) และแม่น้ำสินธุ (Indus) แม่น้ำทั้งสามสาย นี้มีแหล่งกำเนิดมาจากเทือกเขาหิมาลัยอันเป็นผลทำให้พื้นที่ราบที่เรียกชื่อว่า สินธุและคงคา (Indo Gangetic plain) มีความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตรอย่างยิ่งแห่งหนึ่งของโลก

1.5 ร้อยละ 60 ของเอเชียตอนใต้อยู่ในเขตอบอุ่น temperate zone แต่ทั้งหมดอยู่ เหนือเส้นศูนย์สูตร (equator) และภูมิอากาศทั่วไปเป็นเขตร้อน (Tropical) ที่เป็นเช่นนี้สืบ เนื่องจากเทือกเขาหิมาลัยขวางกั้นลมหนาวจากทางทิศเหนือและขวางกั้นลมมรสุมซึ่งมาจาก

ทะเลที่มีอากาศร้อน tropical seas ค้างนั้นในภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งได้จึงมีอากาศอบอุ่นและชื้น ซึ่งแตกต่างอย่างชัดเจนกับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งอากาศร้อนมาก คืออากาศทั้งร้อนและแห้ง

1.6 อินเดียมีฝนตกสลับเนื่องมาจากมรสุมที่พัดเข้ามาจากทะเลอาหรับ (Arabian Sea) ในทางทิศตะวันตกและจากอ่าวเบงกอลทางทิศตะวันออก (C.I. Eugene Kim and Lawrence Ziring. *An Introduction to Asian Politics*. New Delhi : Prentice-Hall of India, 1979, o, 114.)

2. ประชากร

ภายในเนื้อที่ 1,269,340 ตารางไมล์หรือ 3,287,590 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาบริเวณที่เป็นชายฝั่ง 4,350 ไมล์หรือ 7,000 กิโลเมตร มีประชากรอินเดียอาศัยอยู่เกือบ 1,000 ล้านคน กล่าวคือประมาณการในปี ค.ศ. 1997 มีประมาณ 967 ล้านคนและถ้าเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2 ย่อมเพิ่มขึ้นถึงปีละ 20 ล้านคน คือเท่ากับคนในประเทศมาเลเซียทั้งประเทศเกิดขึ้นใหม่แต่ละปีและขณะที่เขียนนี้ในช่วงห้าแห่งศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นเวลา 3 ปี ภายหลังจากการคาดคะเนดังกล่าว ดังเช่นอินเดียย่อมมีพลเมืองประมาณ 1,000 ล้านคนแล้ว เมื่อเริ่มศตวรรษที่ 21 พลเมืองของอินเดียย่อมเกินกว่าหลักพันล้าน

2.1 ลักษณะของกลุ่มเชื้อชาติ (Ethnic groups) ร้อยละ 72 เชื้อสาย อินโด-อารยัน Indo-Aryan และร้อยละ 25 เป็นเชื้อสาย ดรavidian ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 3 เป็นเชื้อสาย มองโกลอยด์ Mongoloid และอื่น ๆ

2.2 ภาษา (Languages) มีภาษาทั้งสิ้นเกินกว่า 400 ภาษา แต่ที่มีผู้พูดเกินกว่า 1 ล้านคนมีเพียง 24 ภาษา และภาษาที่เป็นทางการ (official language) มีทั้งหมด 16 ภาษา ซึ่งที่สำคัญก็คือ ภาษาฮินดี (Hindi) และภาษาอังกฤษ

ภาษาฮินดีเป็นภาษาประจำชาติ (National Languages) และเป็นภาษาที่คนใช้แต่กำเนิด (primary tongue) ของร้อยละ 30 ของประชากร ภาษาอังกฤษสำคัญมากในเรื่องของการสื่อสารทางการค้า การเมือง และเชื่อมต่อดระดับชาติเพราะหลายอาณาบริเวณไม่รู้ภาษาฮินดีหรือภาษาอูรดู (Urdu) ซึ่งคนอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามมักใช้พูดกันอีกภาษาหนึ่งคือ ฮินดูสตานี (Hindustani) ซึ่งแตกต่างจากภาษาฮินดีและอูรดูบ้าง

2.3 ศาสนา คนอินเดียส่วนใหญ่ นับถือศาสนาฮินดู ซึ่งมีแยกออกเป็นนิกาย (sect) มากคนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 นับถือนิกายฮินดูต่าง ๆ เหล่านี้ อีกร้อยละ 14 นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 2.4 นับถือศาสนาคริสต์นิกาย ร้อยละ 2 นับถือศาสนาสิกข์ (Sikh) และศาสนาพุทธก็มีผู้นับถืออยู่จำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะในหมู่คนที่ชื่อว่า หริชน (Harijan) อันเป็นฉายาที่หมิ่นหมาดมะ คานธี มหาบุรุษของโลกชาวอินเดียได้ใช้เรียกชื่อแทนชื่อที่ได้รับดูถูกดูหมิ่นว่าเป็น outcast คืออยู่นอก 4 วรรณะ (varna) ใหญ่ของอินเดีย คือ พราหมณ์ กษัตริย์ ไวทย และศูทร (ดูเกี่ยวกับจำนวนประชากรและอื่น ๆ จาก The New York Times 1998 Almanac, p. 586)

3. ภูมิหลังเชิงประวัติศาสตร์ของอินเดีย

3.1 อารยธรรมฮินดู เริ่มตั้งแต่ประมาณ 4,000-5,000 ปีล่วงมาแล้ว นับตั้งแต่การเข้ามาของฝ่ายอารยัน (Aryan) ซึ่งเข้ามาทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของเอเชียใต้เป็นระยะเวลาหลายศตวรรษต่อเนื่องกัน

3.2 เป็นเวลา 2,000 ปีที่ฝ่ายอารยันมีบทบาทในการสร้างราชอาณาจักรและราชวงศ์ต่าง ๆ เช่น ที่มีชื่อว่า Maurya, กุปต์ (Gupta) และ Harsha ในภาคเหนือของอินเดียและอาณาจักร Chola และ Pallava ในภาคใต้

3.3 ในช่วงศตวรรษที่ 10 ได้มีการบุกรุกของผู้นับถือศาสนาอิสลามซึ่งทำให้อิทธิพลของฮินดูลดน้อยลงเป็นเวลาหลายศตวรรษ

3.4 สิ่งสำคัญในช่วงที่อินดูมีบทบาทก็คือ การจัดองค์การทางสังคมที่สลับซับซ้อน (Complex) ในสถานะที่อินเดียมีความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม (Cultural pluralism) โดยมีระบบวรรณะซึ่งผูกสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเป็นเครือข่ายแห่งการลำดับชั้นสูงต่ำ (hierarchy) ในเชิงบทบาทสถานภาพและการอาชีพ

3.5 ระบบวรรณะเน้นการควบคุมทางสังคมซึ่งวรรณะใหญ่ ๆ แบ่งออกเป็น 4 แต่ในความเป็นจริงแล้วตัววรรณะย่อยเป็นองค์ประกอบของวรรณะใหญ่ กล่าวคือ วรรณะพ่อค้าหรือแม่ค้าสามารถแตกแขนงออกเป็นผู้ค้าอัญมณี เช่น ทองคำ หรือผู้ค้ารัฐพิธี หรือผู้ค้าสิ่งมีชีวิต เช่น ปลา หรือผู้ค้าของชำ วรรณะย่อยเรียกว่า จา-ติ หรือ ชา-ติ (jati) ซึ่งเป็นกลุ่มเครือญาติ (kinship group) พัวพันกันโดยสายเลือดและการสมรส มีความผูกพันกับท้องถิ่นและการอาชีพที่เป็นเฉพาะเจาะจงกลุ่มวรรณะระดับย่อย คือ ชา-ติ เป็นแกนสำคัญที่โยงเกี่ยวกับเรื่องการเมืองและเรื่องอื่น ๆ

3.6 การเข้าใจสถานะสังคม นักวิชาการซึ่งเคยมีประสบการณ์ในการบริหารงานยุคที่อินเดียยังไม่ได้รับเอกราชชื่อ มอริส-โจนส์ (W.H. Morris-Jones) ได้เขียนเกี่ยวกับสำนวนหรือภาษาทางการเมืองในอินเดีย (India's Political Idioms) ซึ่งได้เคยถ่ายทอดให้กับผู้เขียนบทความนี้ ตอนที่ผู้เขียนจบปริญญาตรี และเรียนต่อปริญญาโทและเอกอยู่ที่มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ณ นครเบิร์กลีย์ สหรัฐอเมริกาว่าประกอบไปด้วย 3 ลักษณะ

3.6.1 ลักษณะใหม่ (modern) ซึ่งทำให้คนตะวันตกหรือคนทั่วไปคุ้นเคย คือ เป็นภาษาแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา องค์การของรัฐ หรือระบบราชการ การรู้จักจัดการพรรคการเมือง นอกจากนี้มีการพูดถึงนโยบาย การมีส่วนร่วม การรับคนเข้าทำงาน (recruitment) และกลุ่มผลประโยชน์ ภาษาที่ใช้ตามแนวสมัยใหม่นี้เรียกว่า modern idiom เป็นที่คุ้นเคยของอินเดียที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและในช่วง 20 ปี ภายหลังจากการได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 (หรือ พ.ศ. 2490) ยังมีจำนวนน้อยอยู่ แต่ในช่วงท้ายแห่งศตวรรษ 1990-99 และเข้าสู่ศตวรรษใหม่ ศตวรรษใหม่และสหสวรรษใหม่ (รอบพันปี) ที่เริ่มจากปี ค.ศ. 2000 ผู้ที่คุ้นเคยกับสำนวน "ภาษาสมัยใหม่" ย่อมมีมากขึ้นเป็นธรรมดา ทั้งนี้ไม่ได้เป็นเฉพาะกรณีของผู้คนในอินเดีย แต่เป็นไปในระดับโลก ดังที่ทราบกันดีว่าคลื่นลูกที่ 3 (third wave) อันเกี่ยวกับการพัฒนาการทางด้านไอที (IT) คือเทคโนโลยีสารสนเทศ (information

technology) ที่มีลักษณะ “ฉับไว กว้างไกล ไร้พรมแดน” ซึ่งผลักดันให้ทั่วทั้งโลกเข้าสู่ความเป็นลักษณะเหมือน ๆ กัน (homogeneity)

3.6.2 ภาษาสำนวนแบบประเพณี (traditional idiom) มักจะเป็นลักษณะของส่วนใหญ่ของอินเดียคือ เป็นชนบท มีความสนใจในเรื่องระดับท้องถิ่นมากกว่าระดับชาติ (nationstate) ตัวอย่างได้แก่ ความสนใจที่ยังติดอยู่กับประเพณีดั้งเดิม เช่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมหรือขนบปฏิบัติบางอย่าง เช่น การบังคับให้สตรีมักระโดดเข้ากองไฟที่เผาสามี คือให้ตายตามกันทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีความคิดอะไร อันเป็นการส่งวิญญาณไปด้วยกันดังประเพณีเก่าที่ชื่อว่า suttee นอกจากนี้มีกรณีของประเพณีเดิมที่ให้มีการแต่งงานตั้งแต่อายุน้อย ๆ เพื่อให้ได้บุตรสืบทายาท ประเพณีเช่นนี้ยังมีอยู่บ้างเป็นพฤติกรรมซึ่งอาจจะไม่ยึดโยงอยู่กับอดีต แต่เป็นเรื่องของสภาวะทางสังคมและความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ทำให้การแต่งงานมีขึ้นในวัยเด็ก

แนวคิดที่ว่าเมื่อโลกได้เปลี่ยนแปลงไปสิ่งที่จะเป็นของดั้งเดิมหรือความเชื่อดั้งเดิมและลดน้อยไป หาเป็นเช่นนั้นเสมอไปไม่ กล่าวคือ การศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral science) อันเป็นการศึกษาที่มีการลงพื้นที่ภาคสนาม (field work) ตรวจสอบเชิงประจักษ์วาท (empirical) พบว่าในสังคมที่เข้าใจกันว่าจะมีความเป็นสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น โดยที่กลุ่มแบบดั้งเดิมลดความสำคัญลงอาจจะมีเป็นเพียงบางส่วน แต่ได้ค้นพบว่าการจัดองค์การทางสังคมในรูปของวรรณะหรือชาติได้มีการปรับตัวเข้าสู่ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย คือ มีสิทธิมีเสียงและได้ใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มดังกล่าวในทางการเมือง การเลือกตั้งที่นางอินทรา คานธี (Indira Gandhi) บุตรสาวของเขาวะหาลาด เนห์รู นายกรัฐมนตรีคนแรกของอินเดียในช่วงปี ค.ศ. 1971-1972 คือ ช่วงปีแรกและปีที่สองของการสถาปนามหาวิทยาลัยรามคำแหง (ตรงกับ พ.ศ. 2514-2515) ได้อาศัยผู้นำท้องถิ่นที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของวรรณะ ในหลาย ๆ ประเทศพบว่าบทบาทของประเพณีซึ่งออกมาในรูปแบบขององค์การวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือการย้อนวกกลับไปสู่เรื่องราวของภูมิปัญญาชาวบ้าน (folk wisdom) ได้มีบทบาท ทั้งนี้เพราะเป็นการอ้างที่ง่ายมากคืออ้างว่า เป็นเรื่องของท้องถิ่นและเป็นเรื่องที่มีประวัติอันยาวนานสืบสานต่อกันมาเป็นเวลานานแล้ว (อ่าน

เพิ่มเติมได้ใน บรรพต หรือ จิรโชค วีระสย สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยราม-
คำแหง, 2520)

3.6.3 ภาษาสำนวนการเมืองที่เป็นแบบนักบุญหรือเป็นแบบเชิงจิตวิญญาณ
(saintly idiom) เป็นศัพท์ที่ Morris-Jones ใช้เพื่อพูดถึงปรากฏการณ์ที่มีคนเชื่อและปฏิบัติ
ตามมหาตมะ กานธี (Mahatma Gandhi) ผู้ที่เป็นปรีศนา คือ ยากที่จะเข้าใจสำหรับคนตะ-
วันตก ทั้งนี้เพราะมหาตมะ กานธี ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีใจจดจ่ออยู่ต่ออุดมคติและไม่
ยอมท้อถอย และมีการประท้วงด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการอดอาหาร (fasting) ในส่วน
ของอินทรา กานธี แม้จะไม่มีลักษณะแบบยึดติดกับประเพณีเก่า ๆ แต่มีรัศมีแห่งความเป็น
ผู้นำเชิงบารมี (charismatic) อยู่ไม่ใช่น้อยจึงประสบผลสำเร็จมาก (เกี่ยวกับผู้นำแบบบารมี
วิสัยและแบบอื่น ๆ อ่านใน จิรโชค (บรรพต) วีระสย. สังคมวิทยาการเมือง มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2540.)

4. อิทธิพลของอังกฤษที่มีต่ออินเดีย

ในช่วงที่อังกฤษยึดครองอินเดียมีอิทธิพลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 อังกฤษที่มีอิทธิพลทางการเมืองในช่วงที่ไม่มีอำนาจศูนย์กลางในอินเดียราชวงศ์
โมกุล (Mogul) หดอำนาจ และแม้จะมีการรื้อฟื้นของฝ่ายฮินดู (Hindu Revivalism) ก็ไม่
มีบทบาทอะไรมาก แต่ประเทศตะวันตก ได้แก่ ฝรั่งเศส เป็นคู่แข่งในเรื่องการค้าและอิทธิ-
พลต่าง ๆ ในอนุทวีปอินเดีย ดังนั้นการปกครองของอังกฤษจึงทำให้เกิดความเป็นเอกภาพ
(unity) และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของส่วนต่าง ๆ ของอินเดียเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมมาก

4.2 การบริหาร อังกฤษได้พัฒนารูปแบบการปกครองซึ่งมีการใช้ต่อมา แม้กระทั่ง
เมื่อได้รับเอกราชแล้วคือระบบข้าราชการพลเรือน (public service, civil service) ที่ว่า
ความเข้มแข็งและได้ชื่อว่าเป็นเสมือนกับโครงสร้างเหล็กกล้า (steel frame) คือ ทำให้
สามารถปกครองกันได้แม้ในภาวะที่มีความผันผวนทางการเมือง

4.3 อิทธิพลทางด้านกฎหมาย อังกฤษได้ให้ระบบแห่งความยุติธรรมที่ค่อนข้างจะเป็นแบบเดียวกับ (uniform code of justice) ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบที่เป็นความยุติธรรมตามภูมิภาคหรือตามท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญก็คือให้มโนทัศน์ของเสรีภาพภายใต้กฎหมาย (concept of liberty under law)

4.4 อิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจ อังกฤษได้นำระบบการยึดครองที่ดิน (land tenure) ซึ่งเกี่ยวข้องกันทางด้านกฎหมาย ทำให้เกิดมีชนชั้นที่เกี่ยวข้องด้านการค้าซึ่งมีอิทธิพลจนถึงทุกวันนี้

4.5 ทางด้านสังคม มีการปรับปรุงยกระดับทางสังคมโดยเฉพาะพยายามให้ลดความสำคัญของระบบวรรณะเน้นความเสมอภาค (equality) มากขึ้น

4.6 ทางด้านวัฒนธรรม ทำให้อินเดียได้สัมผัสกับโลกตะวันตกและค้นพบสิ่งที่เป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรม (heritage)

4.7 ทางด้านการศึกษาได้เปลี่ยนทิศทางการเลียนแบบดั้งเดิมเข้าสู่แนวที่ Lord Macauley ได้กล่าวไว้ในบันทึกแห่งปี 1835 Minute of 1835 ที่ว่า "to form a class who may be interpreters between us and the millions whom we govern, a class of persons, indian in blood and colour but English in taste, in opinions, in morals, and in intellect" มีการให้ปฏิรูปในเรื่องของทางด้านภาษา รวมทั้งให้มีการศึกษาภาคบังคับ (free compulsory education)

4.8 ในเชิงจิตวิทยาคนอังกฤษมีลักษณะแห่งปมด้อยหรือปมแข็ง (superiority complex) ในขณะที่คนอินเดียในช่วงต้นมีความรู้สึกปมด้อย (inferiority complex) และผลสุดท้ายจึงเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองนำไปสู่การกู้ชาติ

5. การต่อสู้เพื่อสรภาพจากอังกฤษ (nationalist movement)

ขบวนการชาตินิยม คือความพยายามที่จะหลุดพ้นจากอำนาจของอังกฤษซึ่งบางครั้งเรียกว่า Freedom struggle แบ่งออกเป็น 3 สมัย คือ 1) การต่อสู้โดยวิธีการรัฐธรรมนูญหรือ

แบบเจรจา 2) การใช้ความรุนแรงหรือจลาจลและ 3) การต่อสู้โดยวิธีการอวิหิงสาหรือแบบ
จริยธรรม

5.1 สมัยแรกการต่อสู้อย่างสันติวิธีด้วยการเจรจาต่อรอง

5.1.1 ขบวนการชาตินิยมในอินเดียเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1885 คือเกินกว่าเกือบ
100 ปีมาแล้ว มักถือว่าเริ่มขึ้นจากการที่มีการจัดตั้ง “สภาแห่งชาติอินเดีย” (Indian
National Congress) ผู้ที่ริเริ่มก่อตั้งสภาหรือองค์การนี้เป็นคนอังกฤษ ชื่อ Allan Octavian
Hume แต่ผู้ที่มีบทบาทในการกู้ชาติเป็นคนอินเดียที่มีภูมิหลังต่าง ๆ กัน สภาแห่งชาติใช้วิธี
การเจรจาอย่างสันติกับอังกฤษเพื่อให้อังกฤษโอนอ่อนยอมให้สิทธิเสรีภาพแก่ชาวอินเดียมาก
ยิ่งขึ้นทีละเล็กทีละน้อยค่อยเป็นค่อยไป

5.1.2 วิธีการต่อสู้เรียกว่าเป็นแบบรัฐธรรมนูญ (constitutional) คือ มีการ
เรียกร้องสิทธิการต่อรอง (negotiation) ต่าง ๆ โดยการเขียนคำร้องหรือโดยการเข้าพบเจรจา
เป็นต้น

5.1.3 หัวหน้าได้แก่ มหาตมะ กอคคะเล่ (Gokhale)

(Norman D. Plamer, *The Indian Political System* (2d ed., Boston,
Houghton Mifflin, 1971), pp. 79-80.)

5.2 สมัยที่สอง : วิธีการรุนแรง

5.2.1 การรวมกลุ่มเป็นสภาแห่งชาติอินเดียตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 มีผลไม่มาก
นักในการทำให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมในอินเดียจวบจนกระทั่งปี ค.ศ. 1905 เหตุการณ์ก่อน
หน้านั้นคือการร่วมมือเป็นพันธมิตรกันระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1904-1905 ซึ่ง
เป็นผลให้รัสเซียเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ความรู้สึกว่าชาติตะวันตกสามารถเป็นใหญ่หรือเอาชนะ
ชาติตะวันตกได้มีผลสะท้อนอย่างใหญ่หลวงต่อจิตใจของคนอินเดีย คือ ทำให้เกิดความ
เชื่อมั่นมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่าตนเองสามารถเป็นอิสระได้ (Percival Spear, *India* (Ann Arbor,
University of Michigan, 1961), pp. 320-321)

5.2.2 นอกจากนี้ การเริ่มขบวนการได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1905 ซึ่งอังกฤษแบ่งเบงกอลออกเป็น 2 ส่วน (อันเป็นผลสะท้อนมาถึงทุกวันนี้ เพราะบังกลาเทศส่วนใหญ่คือเบงกอล การแบ่งแยกก็ให้เกิดความไม่พอใจในหมู่คนอินเดียมาก นับจากปี ค.ศ. 1905 เป็นต้น มีการหันไปในทางทางวิธีการรุนแรง คือ การใช้กำลังอาวุธมีการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายอังกฤษ

5.2.3 หัวหน้ากลุ่มได้แก่ ดิลัก (Tilak) ซึ่งถ้าเรียกให้ง่าย คือ ดิลัก คำว่า "ดิลัก" หมายถึงเครื่องหมายมงคลบนหน้าผากคนฮินดู (ชื่อเต็มคือ Bla Gangadhar Tilak เขาพยายามชี้ให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของอารยธรรมอินเดียเพื่อให้นักอินเดียเกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองและชาติ ดิลักพยายามรื้อฟื้นความเชื่อใน ศิวะซี (Shivaji ผู้ซึ่งเป็นนักรบผู้เกรียงไกร ชาวมาราฐี ในศตวรรษที่ 17) และจัดงานเทศกาลพื้นเมืองต่าง ๆ เพื่อให้คนมารวมกันและดำเนินการทางการเมืองได้ จุดมุ่งหมายคือเพื่อปกครองตนเองหรือได้รับเอกราชสมบูรณ์อย่างที่เรียกว่า สวาราชย์ (Swaraj) ต่อมาขบวนการนี้ลดความสำคัญลงเพื่อเขาถูกส่งไปจำคุกอยู่ ณ เมืองมันฉาเลย์ (Mandalay) ในพม่าระหว่างปี ค.ศ. 1908-1914 ดิลักถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1920 (ดูอ้างอิงใน Palmer, op.cit., p.81, p.84)

5.2.4 การต่อสู้ในยุคนี้เป็ระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น เพราะไม่ได้ผลและกระทำไปพร้อม ๆ กัน กับความพยายามของกอคเคเล่ ปรากฏว่าทั้ง 2 ขบวนการไม่ได้สมประสงค์ จึงนำไปสู่ความพยายามของมหาตมะ คานธี ซึ่งเพิ่มเดินทางกลับจากไปใช้ชีวิตอยู่ในแอฟริกาได้ถึง 2 ทศวรรษ มหาตมะ คานธี กับมายังอินเดียตอนสงครามโลกครั้งที่ 1 (1914-1918)

5.3 สมัยที่สาม : การต่อสู้โดยวิธีสัตยาเคราะห์

5.3.1 การกู่ชาติสมัยที่สามเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1920 เป็นต้นมา จวบจนอินเดียให้อิสราภาพประมาณ 27 ปี ให้หลัง คือ ในปี ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490)

5.3.2 สมัยนี้เป็นการต่อสู้เพื่อเอกราชด้วยวิธีสัตยาเคราะห์ หรือ สัตยาครุห์ (Satyagraha) คือ โดยวิธีการอหิงสา (ahimsa) หรือ อหิงสาของมหาตมะ คานธี วิธีการต่อสู้นี้ได้มาจากการทดลองในแอฟริกาใต้

5.3.3 มหาตมะ คานธี มีชื่อเต็ม Mohandas Karamchand Gandhi เป็นชาว กุจารติ (Gujarati) อยู่ในวรรณะพ้อค้ำ (Vaisaya) ได้มีโอกาสไปเรียนกฎหมายที่อังกฤษ เมื่อ กลับมายังอินเดียทำงานอยู่ไม่นานก็ตัดสินใจไปทำงานต่างประเทศ คือ ไปทางเรือไปทำงาน ที่แอฟริกาใต้ ณ ที่นั้นมีคนงานอินเดียทำงานตามไร่เป็นจำนวนมาก และคานธีทำหน้าที่ คล้ายเป็นตัวแทนให้คนงานเหล่านั้น คานธีอยู่ในแอฟริกาใต้เป็นเวลาประมาณ 20 ปี และได้ สร้างชื่อเสียงในฐานะเป็นผู้ต่อสู้เพื่อสิทธิของคนอินเดียด้วยวิธีการที่เขาตั้งชื่อขึ้นมาเองว่า “สัตยาเคราะห์” (Satyagraha) มีผู้ศึกษาวิธีการสัตยาเคราะห์ในแง่วิชาการ เช่น Joan V. Bondurant, *Conquest of Violence*, Princeton University, 1962 : Gene Sharp, *The Dynamic of Non-Violent Action*, Boston, Proter Sargent 1973.

5.3.4 เป็นที่น่าสนใจว่าหนังสืออัตตชีวประวัติ (autobiography) ของ มหาตมะคานธี มีคำอธิบายไว้ว่าเป็น “การทดลองกับความจริง” บางครั้งมีผู้แปลว่าเป็น “พลังชีวิต” หรือ “พลังวิญญาณ” (“Soulforce”) สัตยาเคราะห์เป็นวิธีการต่อสู้โดยไม่ใช้ กำลังรุนแรง (เรียกว่า แบบอหิงสาหรืออวิหิงสา) แต่เป็นการพยายามแสดงให้ฝ่ายตรงข้าม (ไม่เรียกว่าฝ่ายศัตรู) เห็นว่าอะไรเป็นความถูกต้องหรือสัจธรรม (Truth)

5.3.5 โมหันทาส คานธี ได้รับฉายาว่าเป็น “มหาตมะ” หรือ “มหาตมา” แปลว่าผู้มีใจใหญ่ (หรือความเป็นมนุษย์ผู้มีน้ำใจดีเลิศ) อันเป็นยกย่องสูงสุดในบรรดาคำ ยกย่องต่าง ๆ ของอินเดียซึ่งมีต่าง ๆ กัน คือ หากเรียกว่า “บัณฑิต” (Pandit) เช่น บัณฑิต เนห์รู หมายถึง ผู้ทรงความรู้ผู้คงแก่เรียน หากเรียกว่า สาร์दार (Sardar) หมายถึง การมี ลักษณะเป็นผู้นำและอาจารย์ (Archarya) หมายถึง ความเป็นปราชญ์ (โปรดดู M.K. Gendhi, *The Story of My Experiments with Truth*, op.cit., p. 33In.)

5.3.6 มหาตมะ คานธี เดินทางกลับมายังอินเดียในช่วงต้นของสงครามโลก ครั้งที่ 1 และพยายามสังเกตความเป็นไปในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อสิทธิของคนอินเดีย ในประเทศบ้านเกิดเมืองนอนของตน

5.3.7 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 คือ ประมาณ ปี ค.ศ. 1919-1920 คานธี แสดงบทบาทซึ่งมีความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ

ก. ประการแรก คานธี สามารถหาสูตรประนีประนอมหรือทางสายกลาง ระหว่างการกู่ชาติด้วยวิธีการของกอกคะเลซึ่งเป็นแบบวิถีทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญ (แบบเจรจา) ของคิลักซึ่งเป็นวิธีการรุนแรง (อาจเรียกว่าแบบจลาจล) วิธีของคานธี อาจเรียกว่าเป็นการต่อสู้แบบจริยธรรม

ข. ประการที่สอง คานธี สามารถทำให้สภาแห่งชาติของอินเดียมีผู้เข้าร่วมจากทุกชนชั้นวรรณะ คือ มีลักษณะเป็นพรรคหรือขบวนการมวลชน (mass movement) (เรื่องราวเกี่ยวกับคานธีมีผู้เขียนไว้มากรวมทั้งวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ณ นครเบิร์กลีย์ โดย บรรพต วีระสัช: ข้อเขียนและประสบการณ์จริงของอาจารย์กรุณา กุศลาลัย ที่มีหลายเรื่องรวมทั้งการรวบรวมวาทะของมหาตมะ คานธี นอกจากนี้ก็มีงานในภาษาไทยของสวามีสังขยานันทบุรี ฯลฯ)

6. บทบาทของมหาตมะคานธี

ช่วงการต่อสู้ที่สำคัญและใช้เวลาเกือบ 30 ปี แสดงถึงบทบาทที่สำคัญของมหาตมะคานธี บุคคลผู้นี้เกิดในตระกูลในวรรณะที่ 3 (ไวศยะ) เป็นชาวกูจารตี ในช่วงต้นแห่งชีวิตขาดความมั่นใจในการทำงานและเมื่ออายุใกล้เบญจเพศได้ตัดสินใจเดินทางไปทำงานในทวีปแอฟริกาตอนใต้ และในช่วงเวลาดังกล่าวมีคนอินเดียไปทำงานเป็นคนงานตามไร่ (plantations) ในแอฟริกาได้เป็นจำนวนมาก มหาตมะ คานธีได้แสดงบทบาทแห่งความเป็นผู้นำในแอฟริกาได้เป็นเวลาถึง 20 ปี ชื่อเสียงโด่งดังมาและในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้กลับมายังประเทศอินเดียตามเสียงเรียกร้องของบุคคลซึ่งถือว่าเป็นอาจารย์ได้แก่ กอกคะเล ซึ่งใช้วิธีการแบบเจรจาวางจนกระทั่งกอกคะเลเสียชีวิตและผู้นำที่เน้นความรุนแรงหรือ "แบบจลาจล" อีกผู้หนึ่งคือ Tilak ซึ่งถึงแก่อนิจกรรม ในปี ค.ศ. 1920 คานธีจึงแสดงบทบาทอย่างเต็มที่ คานธีเป็นคนร่างเล็ก เสียงเขาค่อย มีความมักน้อย ยึดมั่นในคัมภีร์มหาภารตะ ได้ใช้วิธีการสันติเพื่อการต่อสู้แต่แบบไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายตรงข้ามและไม่ทำร้าย (noncooperation)

6.2 ในช่วงเวลา 1910-1920 โดยประมาณถึงช่วงเวลา 1934-1935 คานธีได้ดำเนินการต่อสู้ด้วยวิธีการอหิงสา 3 ครั้งใหญ่ ๆ

6.3 การประท้วงครั้งแรกที่รู้จักกันในภาษาอังกฤษว่า “การไม่เชื่อฟังแบบผู้ดีหรือแบบสุภาพ” civil disobedience เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1919 เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้เริ่มต้นไม่นานนักมหาตมะคานธีได้เดินทางกลับจากแอฟริกาใต้และได้แสดงวิธีการต่อสู้แบบสัตยาเคราะห์โดยการไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของอังกฤษที่ให้เขาออกจากตำบลหนึ่งในรัฐพิหาร หรือวิหาร (Bihar) ซึ่งคานธีไปสำรวจสถานะความเป็นอยู่ของแรงงานที่ทำไร่คราม (indigo plantations) คานธียอมให้ถูกจับและยอมรับผิด การประท้วงอย่างมาก ดังนั้นเขาจึงถูกปล่อยตัวมาโดยไม่มี การลงโทษ และช่วงต่อมาในปี ค.ศ. 1919 คือ 1 ปี ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 1 อังกฤษได้ออกระเบียบที่ควบคุมเสรีภาพของราษฎร (civil liberties) มหาตมะ คานธี จึงได้หาทางที่จะต่อสู้ในเรื่องนี้โดยใช้เวลาเตรียมการพิเศษ และได้รับการสนับสนุนจาก Indian National Congress และยอมให้ถูกจับ แต่ต่อมาได้มีการใช้ความรุนแรงขึ้นซึ่ง คานธีถือว่าเป็นการผิดหลักการสัตยาเคราะห์จึงประกาศเลิกการรณรงค์คราวนั้นไว้ก่อน และประกาศว่าเป็นความผิดและยอมรับว่าเป็นการคิดผิดอย่างมหาศาล โดยใช้สำนวนว่าเป็น “การคำนวณผิดระดับภูเขาคาหิมาลัย” (Himalayan miscalculation) ผู้ที่ถูกจับกุมจากการรณรงค์ครั้งนี้รวมทั้งบุตรชายของเพื่อนมหาตมะ คานธี คือ ขวหลาล Jawaharlal Nehru ในเดือนมีนาคมปี ค.ศ. 1922 หลังจากได้ยุติขบวนการต่อต้านแบบอหิงสาชั่วคราว มหาตมะคานธี ก็ถูกจับว่ากระทำความผิดเป็นกบฏต่อบ้านเมือง (sedition) และถูกตัดสินลงโทษ 6 ปี แต่ถูกบังคับคุมขังเพียง 2 ปีก็ถูกปล่อยออกมา

6.4 ช่วงที่คานธีถูกคุมขังและแม้กระทั่งภายหลังจากการที่ได้ถูกปล่อยออกมา ในปี ค.ศ. 1924 ได้มี ขบวนการอื่น ๆ เกิดขึ้นในการขัดแย้งระหว่างคนต่างศาสนา เชื้อชาติ และ ภูมิลำเนามากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีขบวนการของกลุ่มสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากองค์กรอินเดียคนkongเกรสที่มีความเห็นแตกต่างออกไป แม้ว่าจะยังคงอยู่ในองค์กรkongเกรสก็ตาม เช่น บิดาของ Jawaharlal คือ Motilal Nehru และ Vithalbhai Patel ซึ่งได้ก่อตั้งพรรคสวาราจ (Swaraj Party) ขึ้นมาเพื่อต้องการให้อินเดียได้รับฐานะใกล้เคียงเอกราชมากยิ่งขึ้น (Dominion status) กลุ่มที่อยู่ภายในขบวนการkongเกรสได้จัดประชุมขึ้นทางภาคใต้ของ

อินเดีย (Madras) ในปี ค.ศ. 1927 และได้เรียกร้องให้อินเดียเป็นเอกราช ซึ่งเป็นการเรียกร้องที่ไปไกลเกินกว่าของมหาตมะ คานธี ซึ่งไม่ได้รับแรงถึงขนาดนั้น ต่อมาการประชุมของสภาแห่งชาติของอินเดียในเมือง Lahore ในปี ค.ศ. 1929 และได้ประกาศมติ (resolution) โดยกำหนดว่าจะต้องบรรลุเป้าหมายของ sraraj คือได้รับอิสรภาพเต็มที่หรือสมบูรณ์และประกาศให้วันที่ 26 มกราคม เป็นวันอิสรภาพ (Independence day) เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่ออินเดียได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1947 และ 2 ปี หลังจากนั้นได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. 1949 เป็นการประกาศในวันที่ตรงกันคือวันที่ 26 มกราคม ซึ่งต่อมาถือกันว่าเป็นวันสาธารณรัฐของอินเดีย (Republic Day) หรือวันชาติ

6.5 ขบวนการมหาชนที่ไม่ยอมรับอำนาจของอังกฤษเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1930 มหาตมะคานธีนำคนอินเดียจำนวนมหาศาลทำเกลือจากน้ำทะเล มีคนอินเดียถูกจับและจำคุกเกือบ 1 แสนคน ต่อมาอังกฤษยอมเจรจาด้วยและให้มหาตมะ คานธีไปร่วมประชุมที่กรุงลอนดอนแต่ไม่มีผลคืบหน้ามากนัก

6.6 ต่อมาในปี ค.ศ. 1933 คานธีได้นำขบวนการต่อต้านอังกฤษแบบไม่ใช้กำลังรุนแรงอีกครั้งหนึ่งเป็นผลให้คนอินเดียประมาณ 120,000 คนถูกจำคุก คานธีได้ใช้วิธีการอดอาหาร (Fast) ซึ่งต่อมาทำให้อังกฤษยอมปล่อยตัวเขาและเขาไม่ยอมยกเลิกการรณรงค์ไม่ร่วมมือกับอังกฤษเป็นการชั่วคราว อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คานธีได้กระทำนั้นได้มีผลให้คนอินเดียจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ

6.7 การต่อสู้ของคนอินเดียทำให้อังกฤษออกพระราชบัญญัติที่ว่าด้วยรัฐบาลอินเดียหรือการปกครองอินเดียแห่งปี ค.ศ. 1935 (Government of India Act of 1935) สิทธิเสรีกับคนอินเดียมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มีขบวนการอื่นที่เกิดขึ้นซึ่งได้แก่ ชาตินิยมของคนอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลาม (Muslim nationalism) ซึ่งเป็นผลจากการที่คนมุสลิมได้มีการจัดตั้งสันนิบาตมุสลิม ขึ้นในปี ค.ศ. 1906 (Muslim League) ผู้นำที่สำคัญชื่อ Mohammad Ali Jinnah ซึ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีบทบาทสำคัญมาก ในปี ค.ศ. 1940 มีการประชุมของสันนิบาตมุสลิมซึ่งประกาศเป็นครั้งแรกว่าต้องการให้แยกดินแดนออกเป็นปากีสถาน ทั้งนี้ได้รับการกระตุ้นจากความคิดของนักปรัชญาที่เป็นกวีชื่อ Muhammad Iqbal ซึ่งเสนอไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 ว่าต้องการให้มีการรวมตัวกันขึ้นของ Punjab จังหวัดชาวแดน

แห่งภาคเหนือและภาคตะวันตก (North-West Frontier Province), Sind และ Baluchistan โดยรวมให้เรียกกันกันในช่วงดังกล่าวเป็น North-West Indian Muslim State

6.8 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สันนิบาตมุสลิมใกล้ชิดกับฝ่ายอังกฤษและได้รับประโยชน์ในด้านความเข้าใจและช่วยเหลือจากอังกฤษมากขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้นำอินเดียซึ่งไม่ร่วมมือกับอังกฤษในสงครามโลกครั้งที่ 2 ถูกคุมขังอยู่ นอกจากนี้ ยังมีความเห็นที่แตกแยกออกไป เพราะฝ่ายสภาแห่งชาติของอินเดียมุ่งเน้นรัฐที่เป็นฆราวาสวิสัย (Secular state) แต่ฝ่ายสันนิบาตมุสลิมเห็นตรงข้ามคือถือว่าศาสนากับการเมืองต้องไปด้วยกัน

6.9 ในปี ค.ศ. 1947 ภายหลังจากสิ้นสุดมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นเวลา 2 ปี อังกฤษยอมให้อินเดียได้รับเอกราชและพร้อม ๆ กันนั้นยอมให้เกิดประเทศปากีสถานเรียกว่าเป็นการแบ่งแยกอนุทวีป (partition) เป็น 2 ประเทศ (ข้อมูลเกี่ยวกับการต่อสู้แบบอวิหิงสาของอินเดียมีมากโดยเฉพาะที่มีการวิเคราะห์โดยนักรัฐศาสตร์สตรีที่ประจำอยู่ ณ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่นครเบิร์กลีย์ชื่อ Joan V. Bondurant, *Conquest of Violence* (Berkeley, Calif., 1965)

6.10 การให้อเอกราชแก่อินเดียโดยมีการแยกออกเป็นอีกประเทศหนึ่งเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกันในวงการอังกฤษ กล่าวคือ ผู้ว่าราชการ (Governor-General) ชื่อ Lord Wavell พยายามที่จะบีบการถอนตัวของอังกฤษออกไป แต่รัฐบาลอังกฤษซึ่งเป็นพรรคกรรมกร (Labor) ซึ่งได้ชัยชนะเหนือพรรคอนุรักษนิยม (conservative party) ของวีรบุรุษในมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ Winston Churchill ผู้นำของพรรคกรรมกรได้แก่ Clement Attlee ต้องการที่จะให้อังกฤษถอนตัวจากอินเดียโดยเร็วจึงไม่ยอมและผู้ว่าราชการจึงได้ลาออกและมีการแต่งตั้งคนใหม่ชื่อ Lord Mountbatten ผลสุดท้ายยังมีการถ่ายอำนาจ (Transference of power) ซึ่งได้รับกำหนดไว้ไม่ให้เกินมิถุนายน ค.ศ. 1948 ต่อมาจึงได้เลื่อนเข้ามาเป็นวันที่ 15 สิงหาคม 1947 (Larry Collins and Dominique Lapierre. *Freedom at Midnight*. 29th ed. New Delhi: Vikas, 1989)

6.11 ภายหลังจากการแบ่งแยกออกเป็น 2 ประเทศแล้วมีการจลาจลวุ่นวายอย่าง มหาศาลมีการสู้รบฆ่าฟันกันเองระหว่างมุสลิมกับคนฮินดูมีความเสียหายอย่างมากถึงระดับที่ เรียกว่าเป็น communal holocaust (ดูอ้างอิงจากหนังสือชื่อ V.P. Menon, *The Transfer of Power in India* (Princeton, N.J., 1957)

เรื่องราวภายหลังได้รับเอกราชใหม่ ๆ ก็คือ

6.11.1 กรณีแคชเมียร์ (Kashmir) ซึ่งมหาราชซึ่งเป็นฮินดูที่ปกครองแคว้น Kashmir หรือกัสมิระ ก่อนหน้านั้นมีการสู้รบกันระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ ที่เคลื่อนเข้าไปสู่ แคชเมียร์และรัฐบาลอินเดียได้ส่งทหารเข้าไปทางอากาศ ส่งพลร่มลงไปที่นครหลวงคือ ศรีนคร (Srinagar) ในปี ค.ศ. 1948 มีการสู้รบกันระหว่างกองทหารของอินเดียกับปากีสถาน ในเรื่อง Kashmir ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้จัดให้มีการหยุดยิง (cease-fire) ในวันที่ 1 มกราคม 1949 และปัญหาขังยืดเยื้อจนถึงทุกวันนี้เป็นเวลา 50 ปีต่อเนื่องกันมา

6.11.2 เหตุการณ์ที่สำคัญที่ 2 ช่วงได้รับเอกราชใหม่ ๆ ก็คือในวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1948 ขณะที่ยมหาตมะ กานธี กำลังสวมมรดยอยู่บนลานของบ้านตระกูลเบิรลา (Birla) ในกรุงนิว เดลี มีผู้ลอบยิงถึงแก่อนิจกรรมโดยสมาชิกขององค์กรที่เชื่อว่าฮินดูมหา สภา (Hindu Mahasabha) ซึ่งมาจากรัฐมหาราษฏร์ (Maharashtra) สาเหตุแห่งการประทุษร้าย ก็คือไม่เห็นด้วยกับการที่กานธีพยายามที่จะให้มีความกลมเกลียวกันระหว่างคนที่นับถือฮินดู กับคนที่นับถือศาสนาอิสลาม การลอบประทุษร้ายจนถึงแก่ชีวิตของบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็น "บิดาแห่งอินเดียยุคใหม่" (The father of the Nation) ก่อให้เกิดความโศกสลดทั่วทั้งอินเดีย และทั่วโลก นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาจากการที่ต้องผนึกกำลังเข้าเป็นเอกภาพ ของอินเดีย (Tariq Ali. *The Nehrus and Gandhis : An Indian Dyna sty*. London : Pan Books, 1985).

6.12 ปากีสถานได้รับเอกราชในวันที่ 14 สิงหาคม 1947 และอินเดียได้รับเอกราช เลื่อนไป 1 วัน คือ วันที่ 15 สิงหาคม 1947 ปากีสถานประสบปัญหาความอับสันเนื่องจาก การที่เป็นประเทศซึ่งมี 2 ส่วน โดยห่างกันถึงประมาณ 1,000 ไมล์ ต่อมาภายหลังปากีสถาน ตะวันออกจึงได้แยกตัวมาเป็นบังกลาเทศ (Bangladesh) สำหรับอินเดียเมื่อได้รับเอกราช

ใหม่ ๆ มีฐานะเป็น dominion ภายใต้จักรภาพอังกฤษ (British Commonwealth) ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. 1950 จึงมีฐานะเป็นสาธารณรัฐ (republic) (อ้าง C.I. Eugene Kim Lawrence Ziring, *An Introduction To Asian Politics*, Prentice-Hall of India, 1979, pp. 135-136)

7. รัฐธรรมนูญอินเดีย

เมื่อได้รับเอกราชคณะกษัตริย์ของอินเดียได้ตัดสินใจที่จะรับระบบรัฐสภา (parliamentary system) สาเหตุสำคัญคือได้คุ้นเคยกับการปกครองของอังกฤษมาก่อน และไม่ต้องทำให้ผู้นำแบบดั้งเดิมคือบรรดาพระราชราชา (raja หรือ maharaja) ของรัฐต่าง ๆ เรียกร้องสิทธิปกครองแบบเดิม สิ่งที่อังกฤษได้ปกครองอินเดียซึ่งมักจะเรียกกันว่าเป็นแบบจักรวรรดินิยม (imperialism) แต่ไม่ถึงกับเป็นเผด็จการ (dictatorship) อย่างเต็มที่และก็ไม่ใช่เป็นแบบประชาธิปไตยนัก เป็นแบบที่รัฐบาลดูแลใกล้ชิด (Tutelary) หรือ guardian system และมีการให้สิทธิเสรีภาพอยู่บ้าง

รัฐธรรมนูญอินเดียเป็นเอกสารที่มีความยาวมากอาจจะถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีข้อความมากที่สุดในโลกก็ว่าได้ ลักษณะของรัฐธรรมนูญอินเดียที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

7.1 รัฐธรรมนูญอินเดียเป็นลายลักษณ์อักษร (written document) ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแบบอังกฤษที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (unwritten constitution)

7.2 รัฐธรรมนูญอินเดียมีรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ อย่างมาก ถือว่าเป็นเอกสารสูงสุดที่มีรายละเอียดมากที่สุดในโลก (เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญโดยทั่วไปอ่านเพิ่มเติมใน จิร โชควิระชัย *รัฐศาสตร์ทั่วไป*, 2542.)

7.3 รัฐสภาอินเดียมีอำนาจเต็มที่ซึ่งจะเปลี่ยนหรือแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ โดยอาศัยเสียงส่วนมากธรรมดา คือที่เกินร้อยละ 50 (simple majority)

7.4 รัฐธรรมนูญอินเดียให้มีการจัดตั้งรัฐบาลเป็นแบบเอกกรูป (unitary form) ในขณะที่ตัวรัฐบาลเองเป็นแบบสหพันธ์ (federal)

7.5 รัฐธรรมนูญอินเดียกำหนดให้มีการปกครองแบบรัฐสภาและตัวรัฐสภาเองมีอำนาจเต็ม (sovereign body)

7.6 อินเดียมีประธานาธิบดี (President) เป็นประมุขของรัฐ (head of state) แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่กับนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหัวหน้ารัฐบาล (head of government) ในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรี (prime minister)

7.7 พลเมืองอินเดียทุกคนไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่มีข้อจำกัดไม่ว่าจะเป็นโดยการศึกษา การมีหรือไม่มีทรัพย์สินหรือลักษณะอื่น ๆ

7.8 รัฐธรรมนูญอินเดียกำหนดให้อินเดียซึ่งชื่อเป็นทางการคือภารต (Bharat) มีลักษณะเป็นรัฐเชิงฆราวาสวิสัย (secular state) คือไม่มีการกำหนดว่าศาสนาประจำชาติ

7.9 แม้ว่าภาษาฮินดีเป็นภาษาที่เป็นทางการ (official language) และภาษาอังกฤษมีฐานะเป็นภาษารอง (associate status) แต่ยอมรับภาษาอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากแล้วแต่ท้องถิ่น

7.10 อินเดียแยกออกเป็นรัฐต่าง ๆ ในเชิงภาษา (linguistic states)

7.11 มุ่งให้มีการยกเลิกวรรณะ (caste) และถือว่าราษฎรทุกคนมีฐานะเท่ากันภายใต้กฎหมาย

7.12 ในช่วงเวลาที่เป็นภาวะฉุกเฉิน (emergency) ประธานาธิบดีซึ่งเดิมไม่มีอำนาจในภาวะปกติวิสัย สามารถมีอำนาจได้เต็มที่

7.13 บรรดาสิทธิขั้นพื้นฐาน (fundamental rights) ที่ได้รับการประกันในรัฐธรรมนูญ อาจจะถูกลบเลิกชั่วคราวในภาวะประกาศฉุกเฉิน (declared state of emergency)

8. ลักษณะเพิ่มเติมของรัฐธรรมนูญอินเดีย

8.1 โดยทั่วไปอินเดียได้รับอิทธิพลจากอังกฤษ แต่รัฐธรรมนูญอังกฤษเป็นแบบที่เกิ
ขึ้นจากการวิวัฒนาการเป็นเวลาหลายร้อยปีคือ 1) เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในขนบธรรมเนียม
ประเพณี 2) ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาของศาล 3) เกี่ยวข้องกับกฎในราชสำนักหรือที่เรียกกัน
ว่าเป็นกฎหมายเทียรบาลเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ 4) เป็นเอกสารที่มีข้อความเฉพาะเรื่อง (ดู
อ้างอิงใน จิรโชค (บรรพต) วีระชัย, สุรพล ราชภัฏทหารักษ์, สุรพันธ์ ทับสุวรรณ. รัฐศาสตร์
ทั่วไป มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2540 หน้า...และใน Sydney D. Bailey, *British
Parliamentary* (3 rd ed., Boston, 1971)

8.2 ในช่วงเวลาที่อังกฤษปกครองอินเดียได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการ
ปกครองอินเดีย ค.ศ. 1935. *Government of India Act of 1935* ซึ่งเป็นต้นเค้าของรัฐ
ธรรมนูญอินเดียปัจจุบัน

8.3 ในการให้เอกราชแก่อินเดียนั้นมีอังกฤษได้ตราพระราชบัญญัติเอกราชของ
อินเดียปี ค.ศ. 1947 (*Indian Independence Act of 1947*) ทั้ง 2 ฉบับนี้ได้รับการแก้ไข
ปรับปรุงอยู่บ้างโดยรัฐสภาชั่วคราว (*interim parliament*) ก่อนที่อินเดียจะมีรัฐธรรมนูญ
ถาวร อีก 3 ปีต่อมาคือในวันที่ 26 มกราคม ปี ค.ศ. 1950

8.4 ในการร่างรัฐธรรมนูญอินเดียนั้น บรรดาผู้นำในการกอบกู้เอกราชคือองค์การ
สภาแห่งชาติของอินเดีย ซึ่งต่อมาแปรสภาพมาเป็นพรรคการเมืองคือพรรคคองเกรส
(*Congress Party*) ได้ตัดสินใจที่จะให้มีรัฐธรรมนูญที่เขียนขึ้นรวมอยู่ในฉบับเดียวกันมี
สถานภาพเป็น *organic law* ของสาธารณรัฐอินเดีย

8.5 ประเทศอินเดียมีประวัติความเป็นมาอันยาวนานเกินกว่า 4,000 ปี ลักษณะสังคม
สลับซับซ้อนเปรียบเสมือนกับการเขียนอักษรซ้อน ๆ กัน โดยที่อักษรตัวล่างซึ่งเขียนก่อน
มาเป็นเวลานับพันปีหรือร้อยปียังปรากฏอยู่แม้จะไม่ชัดเจนนักก็ตาม ดังที่เนห์รูได้เขียนไว้
ช่วงที่ถูกคุมขังในระหว่างการกอบกู้เอกราชของอินเดีย (ในหนังสือชื่อ พบถิ่นอินเดีย, *The
Discovery of India*.) โดยใช้คำศัพท์ว่า *palimpsest* นอกจากนี้อาณาเขตของประเทศแม้จะ

ถูกแบ่งแยกออกไปเป็นปากีสถานแล้วยังกว้างขวาง มีความแตกต่างระหว่างอาณาบริเวณต่าง ๆ ในเชิงภูมิศาสตร์และในเชิงขนบนิยมปฏิบัติต่าง ๆ อย่างที่เรียกว่า “ภูมิภาคนิยม” (“regionalism”) มีลักษณะเฉพาะตัวทางภาษา (“lingualism”) มีความยึดมั่นอยู่ในระบบวรรณะ (casteism) มีลักษณะที่มีศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้กันทั่วไปในอินเดียคือ การติดยึดอยู่กับชุมชนและความเชื่อของบรรพชนและของศาสนา คือ communalism ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องบรรจุกฎการโดยละเอียดไว้ในรัฐธรรมนูญ

8.6 การร่างรัฐธรรมนูญกำหนดโดยสภานิติบัญญัติของอินเดีย (Constituent Assembly of India) ซึ่งมอบอำนาจให้กับ “คณะกรรมการร่าง” (Drafting Committee) ระหว่าง วันที่ 9 ธันวาคม 1946 ถึงวันที่ 26 พฤศจิกายน 1949 ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้แก่ ดร.แอมเบดการ์ (Dr. B.R. Ambedkar) ซึ่งเป็นผู้มีสถานภาพในเชิงวรรณะของอินเดียต่ำสุดคือ ถูกจัดว่าอยู่ต่ำกว่าวรรณะทั้ง 4 คือ ต่ำกว่าชนชั้นกรรมกรหรือผู้ใช้แรงงานศูทร (Sudra) ได้แก่ การมีฐานะเป็นจัณฑาล (untouchable)

8.7 คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอินเดียซึ่งมีประมาณ 10 คนได้ตรวจสอบรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ทั่วโลกทั้งในอดีตและร่วมสมัย มีการอภิปรายเรื่องหลักการสำคัญของการเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยในระดับสากลและค่านึงบริบท (context) แห่งขนบธรรมเนียมประเพณีและความจำเป็นต่าง ๆ ของอินเดีย

8.8 มีการแก้ไขบทร่างหลายครั้งหลายคราวจึงปรากฏออกมาในรูปของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินเดีย ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกครองของอินเดียในปี ค.ศ. 1935

8.9 จุดมุ่งหมายของรัฐตามรัฐธรรมนูญอินเดีย (ดู น. 140 รัฐศาสตร์ทั่วไป) มีดังนี้

- 1) เพื่อให้มีความยุติธรรมในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
- 2) เพื่อให้มีเสรีภาพในการคิด การแสดงออกต่าง ๆ ในความเชื่อ และในวรรณะ หรือศาสนา
- 3) เพื่อให้มีการส่งเสริมสถานภาพและโอกาสของประชาชน
- 4) เพื่อให้มีภราดรภาพโดยเน้นศักดิ์ศรีแห่งปัจเจกชนและเอกภาพของชาติ

9. สาเหตุที่รัฐธรรมนูญอินเดียมีความยาวมาก

ก. โดยปกติรัฐธรรมนูญมักมีข้อความสั้น ๆ ตัวอย่างได้แก่ รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาซึ่งมีเพียง 7 มาตรา รัฐธรรมนูญหลาย ๆ ฉบับของไทยก็มีความยาวไม่มากนัก รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาถือกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญแบบเป็นลายลักษณ์อักษรที่อายุยืนยาวที่สุดคือ นับตั้งแต่วันสถาปนา (founding) จวบจนถึงทุกวันนี้เป็นเวลาเกินกว่า 210 ปีแล้ว (เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1787)

ข. รัฐธรรมนูญของประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่อายุไม่เพียงก็สิบปี เช่น รัฐธรรมนูญมาเลเซีย ซึ่งเพิ่งมีเมื่อปี พ.ศ. 2500 รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสฉบับล่าสุดประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2501

ค. รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดของสหภาพโซเวียต ประกาศใช้เมื่อ 7 ตุลาคม 2520 ต่อมา มีรัฐธรรมนูญของรัสเซียและสาธารณรัฐอื่น ๆ แทน

ง. รัฐธรรมนูญของสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี (เยอรมนีตะวันตก) ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2492 ต่อมา มีการประกาศรัฐธรรมนูญใหม่เมื่อมีการรวมเยอรมนีตะวันตกกับตะวันออก

จ. รัฐธรรมนูญอินเดียนับได้ว่าคงทนมานานพอสมควร สาเหตุที่รัฐธรรมนูญอินเดียมีความยาวมากจะกล่าวเป็นข้อ ๆ ไป (M.V. Pylee, *India's Constitution* (Bombay, Asia Publishing House, 1967), p. 4) ดังนี้

9.1 สาเหตุประการที่หนึ่ง รัฐธรรมนูญอินเดียเป็นแบบสหพันธรัฐ (federal state) โดยปกติรัฐธรรมนูญแบบสหพันธรัฐ มักมีข้อความมากกว่ารัฐธรรมนูญของเอกรัฐหรือแบบรัฐประชาชาติเดียว (unitary state)

ผู้ร่างรัฐธรรมนูญอินเดียเกรงว่าจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐต่าง ๆ ของอินเดียกับสหพันธรัฐอินเดียหรือรัฐบาลกลางของอินเดียจึงได้วางรายละเอียดไว้อย่างมาก เช่น ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดหรือรัฐต่าง ๆ กับสหพันธรัฐ ในเรื่องการนิติบัญญัติ การบริหาร การคลัง และการค้า เป็นต้น

9.2 สาเหตุประการที่สอง มีความเกี่ยวกับสิทธิขั้นมูลฐาน (Fundamental rights) ในภาคที่สาม รัฐธรรมนูญอินเดียได้บรรยายเกี่ยวกับสิทธิขั้นมูลฐานซึ่งมีถึง 24 มาตรา

อินเดียมีปัญหาทางสังคมสำคัญยิ่งประการหนึ่งคือมีคนนอกระบบวรรณะรัฐธรรมนูญอินเดียได้บัญญัติให้มีการยกเลิกการกีดกันให้ต่ำเช่นนั้นเสีย ทั้งนี้โดยบรรยายละเอียดจึงทำให้ต้องให้หน้ากระดาษมาก (เกี่ยวกับระบบวรรณะของอินเดียอาจหาอ่านเพิ่มเติมได้ใน บรรพต วีระสัย, สังคมวิทยามนุษยวิทยา (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 372-373

9.3 สาเหตุประการที่สาม มีการกำหนดนโยบายหลัง สภาร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย (Constituent Assembly) ได้บัญญัติหลักการที่ชี้แนะนโยบายแห่งรัฐประชาธิปไตยอินเดีย (Directive Principles of State Policy) ซึ่งอยู่ในภาคที่ 4 ของรัฐธรรมนูญ

9.4 สาเหตุประการที่สี่ สะท้อนความพยายามที่จะให้มีความรัดกุมและละเอียดอินเดียเป็นสังคมซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและมีปัญหามากทั้งก่อนและภายหลังการได้เอกราช ดังนั้น สภาร่างจึงเห็นสมควรตราข้อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน ข้อกำหนดพิเศษมีในเรื่อง วรรณะ เรื่องชนเผ่าต่าง ๆ เรื่องคนอินเดียลูกครึ่งอังกฤษ เรื่องภาษาราชการและข้อกำหนดฉุกเฉิน นอกจากนี้ ยังมีบทที่ว่า การเลือกตั้งต่าง ๆ มีการให้ข้อกำหนดเบ็ดเตล็ดและข้อกำหนดเฉพาะกาล

เรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ใช้หน้ากระดาษเกือบ 75% ของตัวบทรัฐธรรมนูญ

9.5 สาเหตุประการที่ห้า สะท้อนภาพอิทธิพลพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกครองอินเดีย ค.ศ. 1935 ประธานคณะกรรมการร่าง คือ ดร.แอมเบ็ดการ์เห็นว่าอินเดียยังใหม่ต่อการมีรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตย จึงไม่ประสงค์จะให้มีการเสี่ยงต่อผลเสียที่อาจเกิดขึ้นได้มาก ถ้าเขียนรัฐธรรมนูญกว้าง ๆ โดยขาดรายละเอียด หลักใหญ่ของรัฐธรรมนูญอินเดียคัดลอกมาจากพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลอินเดีย ปี ค.ศ. 1935 ซึ่งตราโดยรัฐสภาอังกฤษ

จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติฉบับนั้น คือ การทะยอยมอบอำนาจให้อินเดียในฐานะประเทศที่อยู่ภายใต้อังกฤษขณะนั้นให้รู้จักปกครองตนเอง โดยกำหนดข้อแม้ไว้มาก

เอกสารฉบับนั้นเป็นแนวที่มีส่วนทำให้รัฐธรรมนูญปัจจุบันของอินเดียมีลักษณะเดียวกันคือ บรรจุเนื้อหาสาระไว้มากที่สุดเท่าที่จะเห็นว่ามีความจำเป็น

9.6 สาเหตุประการที่หก เกี่ยวกับการพยายามจำกัดอำนาจรัฐบาลไม่ให้เป็นผู้เผด็จการ ประสิทธิภาพของผู้ร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเคยถูกจำกัดในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของอินเดีย ทำให้เป็นห่วงว่ารัฐบาลจะมีอำนาจมากเกินไป ดังนั้น จึงพยายามร่างให้รัดกุมที่สุดเท่าที่จะทำได้

9.7 สาเหตุประการที่เจ็ด ความแตกต่างของภาพสังคมอินเดียซึ่งอาจเรียกว่ามีความ หลากหลายของสังคมอินเดียเป็นปัญหามีมากกว่าสังคมที่เรียกกันว่าพหุสังคม (Pluralist Society) อื่น ๆ อย่างมหาศาล

ตัวอย่างของความแตกต่างภายในสังคมอินเดียมีดังนี้

9.7.1 ศาสนา มีฮินดู พุทธ อิสลาม ลิกซ์ (Sikhism) คริสเตียน ฯลฯ

9.7.2 เชื้อชาติ มีพวกเชื้อสายอารยัน ดรಾವิดียน (Dravidian) ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ ตอนใต้ของอินเดีย และยังมีชนเผ่าอื่น ๆ อีก (Tribes)

9.7.3 ภาษา มีภาษาหลักไม่ต่ำกว่า 10 ภาษา นอกจากนี้ยังมีภาษาท้องถิ่น (dialects) เกินกว่าสามร้อยภาษา

9.7.4 วัฒนธรรม มีความแตกต่างกันในทางขนบธรรมเนียม มีอนุวัฒนธรรม (subculture) มาก (เกี่ยวกับอนุวัฒนธรรม อ่านเพิ่มเติมได้ใน บรรพต วีระสย, สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา (กรุงเทพ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง, 2520, หน้า 53-56)

9.8 สาเหตุประการที่แปด เกี่ยวกับความเป็นห่วงในเรื่องประโยชน์ของบุคคลหมู่มาก ผู้ร่างรัฐธรรมนูญอินเดียต้องการให้ประเทศมีโครงสร้างที่เป็นรัฐสวัสดิการ (welfare state)

9.9 สาเหตุประการที่เก้า เกี่ยวกับความพยายามที่จะแยกอำนาจให้ชัดเจนในสมัยที่ อินเดียอยู่ภายใต้อังกฤษ อำนาจบริหารและตุลาการอยู่กับเจ้าหน้าที่คนเดียว คือผู้ที่มี ตำแหน่งเรียกว่า The Collector ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบระดับอำเภอ เจ้าหน้าที่ประเภทนี้มัก ประพฤติตนเยี่ยงผู้เผด็จการ (ผู้ร่างรัฐธรรมนูญอินเดียจึงพยายามที่จะแยกอำนาจบริหารออกจากอำนาจตุลาการให้ชัดเจนแม้ในระดับท้องถิ่น

9.10 สาเหตุประการที่สิบ เกี่ยวกับการเลียนแบบแนวคิดและแนวปฏิบัติเดิม เนื่อง
จากได้รับเอกราชเป็นไปโดยสันติวิธี (peaceful) ผู้ร่างรัฐธรรมนูญ จึงมีแนวโน้มที่จะรับเอา
แบบอย่างที่เคยปฏิบัติมาในช่วงกึ่งชาติ เข้าในรัฐธรรมนูญไว้ด้วย (อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
วิวัฒนาการของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอินเดียในหนังสือ โดย Shastri Tharoor. **India : From
Midnight to the Millennium.** New Youk : Harper-Collins, 1997)

10. ช่วงต้นของสาธารณรัฐอินเดีย

ในอารัมภบท (Preamble) ของรัฐธรรมนูญอินเดียได้ประกาศว่า อินเดียเป็น
“Sovereign democratic republic” ซึ่งมีสภาพเช่นว่านั้นจริงในวันที่ 26 มกราคม ค.ศ. 1950
เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

10.1 ช่วงที่ได้รับเอกราชระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1947 จวบจนมีการประกาศ
ใช้รัฐธรรมนูญ อินเดียมีชื่อเรียกว่า สหภาพอินเดีย (Union of India) ซึ่งมีลักษณะเป็นสห-
พันธรัฐและประมุขของสหภาพอินเดียได้แก่ “ข้าหลวงใหญ่” (Governor-General) ซึ่ง
แต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ของอังกฤษ (British Sovereign) ตามคำกราบบังคมทูลของ
นายกรัฐมนตรีอินเดีย

10.2 เมื่อได้รับเอกราชใหม่ ๆ ข้าหลวงใหญ่ได้แก่ Lord Mountbatten ซึ่งเป็นคน
สุดท้ายที่เป็นชาวอังกฤษ และคนที่ 2 ได้แก่ C. Rajagopalachari ซึ่งเป็นผู้นำของพรรค
คองเกรสของอินเดีย และต่อมากลายเป็นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับพรรคคองเกรส และเป็นผู้มี
อำนาจอยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองใหม่ชื่อ สวาตันตระ Swatantra การที่ Lord
Mountbatten ยังคงได้เป็นข้าหลวงใหญ่อยู่ภายหลังจากได้รับเอกราชแล้วซึ่งตำแหน่งเดิมคือ
เป็นอุปราชแห่งอินเดีย (Vice-Roy of India) เป็นไปตามคำร้องขอของ เนห์รู และในช่วง
แรก ๆ นั้น ปากีสถานมีความประสงค์ที่อยากจะได้ Mountbatten มาเป็นข้าหลวงใหญ่
เหมือนกัน แต่ผู้นำขณะนั้น คือ Mohammed Ali Jinnah ต้องการเป็นเสี่ยเองในตำแหน่งที่สูง

กว่านายกรัฐมนตรี สำหรับคนอินเดียที่ข้าหลวงใหญ่นั้นเป็นคนใกล้ชิดมหาตมะ คานธี ได้
แก่ ราชโก พลซารี และดำรงตำแหน่งนี้จนกระทั่งถึงวันที่ 26 มกราคม ค.ศ. 1950

10.3 เมื่อสิ้นสุดรัฐธรรมนูญชั่วคราวและประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ อินเดียเป็น
สาธารณรัฐ (Republic of India) พันสภาพ dominien ผู้ที่เป็นประมุขของรัฐมีตำแหน่ง
เรียกว่า ประธานาธิบดี (president) ได้แก่ Dr. Rajendra Prasad ตำแหน่งประธานาธิบดี
อินเดียแตกต่างจากประธานาธิบดีอเมริกันซึ่งเป็นการปกครองแบบประธานาธิบดี ในระบบ
รัฐสภานั้นประธานาธิบดีอินเดียมีฐานะเป็นหัวหน้าของฝ่ายบริหารแต่เพียงในนาม (nominal
head of the executive branch of the government)

11. อินเดียในฐานะเป็น Secular State

11.1 สภาพต่าง ๆ ของอินเดียในลักษณะที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญอินเดีย (Framers of the
Constitution) จะต้องพิจารณาก็คือบทบาทของศาสนาในประเทศเอกราช คณะกรรมการเห็น
พ้องกันกันว่าอินเดียจะต้องมีลักษณะเป็นรัฐแบบฆราวาส (secular state) ซึ่งราษฎรทุกคน
(citizen) ต้องมีสิทธิในการปฏิบัติตามความเชื่อของตน (practice his own faith) และมีสิทธิ
ทางสังคมและการเมือง (political and social rights) เหมือนกับราษฎรคนอื่น ๆ กล่าวคือ รัฐ
จะต้องเป็นกลาง (neutral) ในเรื่องของศาสนาและไม่มีการจัดตั้งขึ้นในเชิงศาสนา

11.2 ตัวรัฐธรรมนูญอินเดียไม่เขียนศัพท์ “secular” ไว้ การเป็นฆราวาสวิสัย
(secularism) หลักการ secularism มีปรากฏอยู่ในส่วนที่ 3 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งว่าด้วยสิทธิ
พื้นฐาน (fundamental rights) และในมาตรา 325 (Article 325) ซึ่งกำหนดให้มี
“one general electoral roll for every territorial constituency” อันเป็นการยกเลิกวิธีการ
แบบดั้งเดิมตั้งแต่สมัยปี ค.ศ. 1909 ที่เรียกว่า Morley-Minto Reforms ซึ่งกำหนดให้มีการ
แยกผู้ออกเสียงตามแนวศาสนาหรือแนววัฒนธรรมท้องถิ่นและเชื้อชาติศาสนา (separate
communal electorates)

11.3 เนहरू เป็นผู้นำที่ต้องการให้อินเดียมีลักษณะเป็นฆราวาสวิสัย และมาผูกพันกับ
ความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีและเชื้อสายแบบท้องถิ่น (noncommunal)

11.4 ผู้ที่สนับสนุนให้อินเดียมีลักษณะเป็นฆราวาสวิสัย คือ ไม่นับเรื่องศาสนา ได้แก่ เนห์รู ซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากของมหาตมะ กานธี (Mahatma Gandhi) ซึ่งถือว่า ศาสนากับการเมืองเกี่ยวโยงกัน มหาตมะ กานธีใช้คำว่าศาสนาให้หมายถึงหลักจริยธรรม มากกว่าการยึดแน่นอยู่กับการมีอคติต่อศาสนาอื่น ๆ

(เกี่ยวกับศาสนาและการเมืองในอินเดียอ่านเพิ่มเติมใน (ก.) Donald E. Smith, *India as a Secular State* (Princeton, 1963) และ (ข.) Donald E. Smith, ed, *South Asian Politics and Religion* (Princeton, 1966) p. 111

12. ตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี

12.1 ฝ่ายบริหารของรัฐบาลอินเดียประกอบไปด้วยประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี และสมาชิกของสภารัฐมนตรี (Council of Ministers)

12.2 ประธานาธิบดี ได้รับเลือกโดย คณะผู้เลือกตั้ง (electoral college) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งของรัฐสภาอินเดีย รวมทั้งสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากสภานิติบัญญัติของบรรดารัฐต่าง ๆ (legislative Assemblies of the States)

12.3 การดำรงตำแหน่งเวลา 5 ปี และอาจจะถูกให้ออกโดยกระบวนการถอดถอน (impeachment) นอกจากนี้ยังอาจได้รับการเลือกตั้งใหม่ไปเป็นประธานาธิบดีอีกก็ได้

12.4 ประธานาธิบดีอินเดียมีลักษณะอย่างนี้นักวิชาการชาวอังกฤษ ชื่อ บาก-เกด Bagehot ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญรัฐธรรมนูญอังกฤษได้เรียกว่าเป็น “ส่วนที่เป็นศักดิ์ศรีของรัฐธรรมนูญ” (“the dignified parts of the Constitution”) คือเป็นเกียรติแก่ประเทศชาติ ส่วนนี้ถือว่าสำคัญยิ่งเพราะในชีวิตของบุคคลนั้นส่วนที่เป็นความประทับใจ ความรู้สึก อารมณ์ อันเป็นลักษณะของ “หัวสมองซีกข้างขวา” ทั้งนี้รวมถึงการมีศรัทธา คือ ความเชื่ออย่างแน่นแฟ้น สำหรับส่วนที่เป็นเรื่องของการกระทำตามอำนาจหน้าที่หรือที่ถูกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

12.5 นอกจากนี้รัฐธรรมนูญอินเดียยังให้อำนาจแห่งดุลยพินิจ (discretion) แก่ประธานาธิบดีรวมทั้งอำนาจฉุกเฉิน (emergency powers) ซึ่งทำให้มีอำนาจเกินกว่าที่ถือว่าเป็น “ประมุขของรัฐ”

12.6 การใช้อำนาจฉุกเฉินของประธานาธิบดีมีใน 3 กรณีด้วยกัน

12.6.1 เมื่อมีภัยอันตรายต่อความมั่นคงของอินเดียไม่ว่าโดยสงครามหรือการบุกรุกจากภายนอกหรือความยุ่งยากภายใน

12.6.2 เมื่อมีความยุ่งยากในรัฐใดรัฐหนึ่งหรือหลายรัฐ ซึ่งทำให้ไม่สามารถที่จะใช้กลไกตามรัฐธรรมนูญโดยปกติได้

12.6.3 ในกรณีที่เสถียรภาพทางการเงินมีปัญหาเกิดขึ้น

12.7 ในแต่ละกรณีนั้นประธานาธิบดีมีอำนาจในการกำหนดความเป็น “การฉุกเฉิน” (emergency) แต่ในความจริงแล้วอำนาจตกอยู่กับรัฐบาลในขณะนั้น ในการที่จะเสนอให้ประธานาธิบดีประกาศภาวะฉุกเฉินและเมื่อประกาศไปแล้วจะต้องได้รับการรับรองจากรัฐสภา ซึ่งถ้าไม่ได้รับการรับรองจากรัฐสภาก็จะมีผลได้เพียง 2 เดือนเท่านั้น และถึงแม้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา การประกาศภาวะฉุกเฉิน (Proclamation of Emergency) ไม่สามารถที่จะทำได้เกินกว่าคราวละ 6 เดือน และจะไม่สามารถต่อเกินกว่า 3 ปีได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 356

12.8 อย่างไรก็ตามมาตรา 352 มีเงื่อนไขมากและเคยมีประกาศภาวะฉุกเฉิน 1 ครั้งใช้เป็นระยะเวลายาวนานในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่คาดฝัน คือ เมื่อกองทัพจีนได้บุกอินเดียในเดือนตุลาคมปี ค.ศ. 1962 มีการประกาศการปกครองแบบฉุกเฉิน (emergency rule) และยังคงอยู่จนกระทั่งถึงวันที่ 10 มกราคม ปี ค.ศ. 1968 เป็นเวลา 5 ปี

12.9 กรณีความยุ่งยากในรัฐต่าง ๆ มีการประกาศภาวะฉุกเฉินและให้มีการปกครองโดยประธานาธิบดีเช่นที่เกิดความปั่นป่วนในรัฐ Punjab ในช่วงปี ค.ศ. 1951-52 ประกาศใช้เป็นเวลา 10 เดือนในรัฐ Andhra ในปี ค.ศ. 1954 เป็นเวลา 11 เดือน และในรัฐ Kerala ทางใต้ของอินเดียในช่วงเวลา 1959-60 เป็นเวลาประมาณ 6 เดือน ทั้งหมดเหล่านี้รวมเรียกว่าเป็น **President's rule**

12.10 อำนาจฉุกเฉินสามารถใช้ได้ค่อนข้างกว้างขวางและที่ได้ใช้ไปในระยะหลัง เพื่อช่วยให้การบริหารงานในรัฐต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ ขึ้นมาสาเหตุสำคัญเกี่ยวข้องกับภาวะที่รัฐบาลกลางจะต้องเผชิญกับความสงบเรียบร้อยภายในประเทศรวมทั้งอันตรายจากนอกประเทศ ในช่วงที่ได้รับเอกราชใหม่ ๆ มีการกระทำที่รุนแรงปั่นป่วน (riots) รวมทั้งมีการใช้กำลังรุนแรงอย่างกว้างขวาง

12.11 ประธานาธิบดีคนแรกได้แก่ Dr. Rajendra prasad ซึ่งมีลักษณะเป็นเชษฐบุรุษ หรือรัฐบุรุษที่อาวุโส (elder statesman) เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางของมหาตมะ กานธี (Gandhian) เคยดำรงตำแหน่งเป็นประธานของสภาแห่งชาติของอินเดีย ได้รับตำแหน่งในเดือนมกราคมปี ค.ศ. 1950 ได้แสดงบทบาทในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์และสร้างความเป็นเอกภาพของอินเดีย เป็นผู้ไม่ถือโอกาสใช้อำนาจฉุกเฉินและดำเนินการต่าง ๆ โดยปฏิบัติตามคำแนะนำหรือข้อเสนอของนายกรัฐมนตรี คือ Jawaharlal Nehru ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง ประธานาธิบดีคนต่อมาอีก 2 คน ก็เป็นผู้ที่ดำเนินรอยตาม ได้แก่ Dr. Sarvepalli Radhakrishnan (1962-67) และ Dr. Zakir Husain (1967-69) และ Varahagiri Venkata Giri (1969-) ซึ่งปฏิบัติตามแนวทางของประธานาธิบดีคนแรก

12.12 ตำแหน่งรองประธานาธิบดี (The Vice President) ของรัฐบาลอินเดียได้รับตำแหน่งมาจากการเลือกตั้ง มีวาระ 5 ปี การเลือกตั้งนั้นเลือกจากสมาชิกของรัฐสภา คือ ทั้งจากสภาล่าง (โลกสภา) และสภาสูง (ราชยสภา) อำนาจหน้าที่ของรองประธานาธิบดีอินเดียที่สำคัญก็คือ ผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานาธิบดีเมื่อประธานาธิบดีถึงแก่กรรม ลาออก หรือถูกให้ออกตำแหน่งจะทำหน้าที่แทนจนกระทั่งประธานาธิบดีคนใหม่ได้รับเลือกเข้ามา ซึ่งจะต้องอยู่ภายในช่วงเวลาไม่เกิน 6 เดือน นอกจากนี้รองประธานาธิบดีอินเดียยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานในนามของราชยสภา (ex officio Chairman of the Council of States)

12.13 รองประธานาธิบดีคนแรกได้แก่ Dr. Radhakrishnan 1950-62 คนที่ 2 ได้แก่ Dr. Husain 1962-67 คนที่ 3 ได้แก่ V.V. Giri 1967-69 ทั้ง 3 คนนี้ต่อมาได้รับตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีในภายหลัง

18 นายกรัฐมนตรีและสภารัฐมนตรี (Council of Ministers)

13.1 รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งตามที่ประธานาธิบดีกำหนดให้เป็นซึ่งภาษาอังกฤษใช้ศัพท์ตามรัฐธรรมนูญอินเดียว่า The Ministers shall hold office during the pleasure of the President

13.2 สภารัฐมนตรีรับผิดชอบต่อโลกสภา

13.3 สภารัฐมนตรีรับผิดชอบต่อรัฐสภาและหัวหน้าของสภารัฐมนตรี ได้แก่ นายกรัฐมนตรีซึ่งถือว่าเป็นหัวหน้าที่แท้จริงของฝ่ายบริหาร

13.4 นายกรัฐมนตรีของอินเดียในช่วงต้นมีอำนาจมากเพราะเป็นกระแสสืบเนื่องจากการก่อกำเนิดเป็นต้นมา บุคคลผู้นั้นคือ Jawaharlal Nehru ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ช่วงรัฐบาลชั่วคราว (Interim Government) คือช่วงที่ยังไม่มีรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1946-1950 และต่อมาจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1964 ที่เนห์รูถึงแก่อนิจกรรมมีอำนาจมากในฐานะนายกรัฐมนตรีและตัวรองนายกรัฐมนตรีที่มีบทบาทมาก ได้แก่ Vallabhbhai Patel ซึ่งเป็นผู้ช่วยกอบกู้เอกราชมาด้วยตนกระทั่งเสียชีวิตในตำแหน่งในปี ค.ศ. 1950

13.5 การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเนห์รูเป็นกรณีพิเศษเพราะเป็นช่วงต้นแห่งการเป็นเอกราชและตัวนายกรัฐมนตรีเองมีความสามารถพิเศษหลายอย่างรวมทั้งได้ชื่อว่าเป็นผู้สืบทายาททางการเมืองของวีรบุรุษหรือระดับมหาบุรุษของอินเดีย คือ มหาตมะ คานธี

13.6 นายกรัฐมนตรีคนต่อมาคือ Lal Bahadur Shastri ดำรงตำแหน่งไม่นานก็ถึงแก่อนิจกรรมในตำแหน่งรัฐมนตรีคนที่ 3 คือ เป็นบุตรของเนห์รูเอง ได้แก่ อินทิรา คานธี (Indira Gandhi) ก็ไม่มีอำนาจเทียบเท่ากับเนห์รู

13.7 สภารัฐมนตรีประกอบไปด้วย (ก) รัฐมนตรีซึ่งเป็นสมาชิกของ Cabinet และ (ข) รัฐมนตรีซึ่งไม่สมาชิกของ Cabinet ซึ่งได้แก่ รัฐมนตรีทั่ว ๆ ไปเรียกว่า Ministers of State ตัวอย่างคือ รัฐมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป (general elections) เป็นครั้งที่ 4 ประกอบไปด้วย รัฐมนตรีระดับคณะรัฐมนตรี (Cabinet Ministers) จำนวน 19 คน และรัฐมนตรีทั่ว ๆ ไปอีก 14 คน

13.8 รัฐมนตรีระดับคณะรัฐมนตรีประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (Finance Minister) ด้วย และรัฐมนตรีลอย (Minister without Portfolio) สำหรับที่เหลือคือ 16 คนดูแลกระทรวงต่าง ๆ ได้แก่

- 13.8.1 กระทรวงการต่างประเทศ (External Affairs)
- 13.8.2 กระทรวง (Defense)
- 13.8.3 กระทรวงมหาดไทย (Home Affairs)
- 13.8.4 กระทรวงยุติธรรม (Law)
- 13.8.5 กระทรวงอาหารและเกษตรกรรม (Food and Agriculture)
- 13.8.6 กระทรวงการพัฒนาอุตสาหกรรม (Industrial Development)
- 13.8.7 กระทรวง Steel, Mines and Metals
- 13.8.8 กระทรวงวางแผนปิโตรเลียมเคมี และสวัสดิการทางสังคม
- 13.8.9 กระทรวงรถไฟ
- 13.8.10 กระทรวง Transport and Shipping
- 13.8.11 กระทรวงพาณิชย์ (Commerce)
- 13.8.12 กระทรวง Tourism and Civil Aviation
- 13.8.13 กระทรวง Labor and Rehabilitation
- 13.8.14 กระทรวง Parliamentary Affairs
- 13.8.15 กระทรวง Information and Broadcasting
- 13.8.16 กระทรวงศึกษาธิการ (Education)

14. รัฐสภาอินเดีย

รัฐสภาอินเดียอยู่ในกลุ่มนิวเดลี ซึ่งมีการประชุมโดยปกติ 3 ครั้ง (sessions) ต่อปี แต่ตามรัฐธรรมนูญอินเดียกำหนดไว้ว่าจะประชุมห่างกันเกินกว่า 3 เดือนไม่ได้

14.1 สภาสูง (ราชยสภา) หรือ Council of States ประกอบไปด้วย สมาชิก 250 คน

14.1.1 สมาชิก 12 คน ได้รับการเสนอชื่อโดยประธานาธิบดีเพื่อเป็นตัวแทนของวรรณกรรม วิทยาศาสตร์ ศิลปกรรม และบริหารทางสังคม (literature, science, art and social service)

14.1.2 อีก 238 คน เป็นตัวแทนของรัฐต่าง ๆ ซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกผู้ได้รับเลือก (elected members) ของสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ (State Legislative Assemblies) โดยมีตัวแทนซึ่งมาจากตัวแทนของแต่ละรัฐแล้วแต่ว่าจะมีจำนวนเท่าใดตามสัดส่วนของจำนวนประชากร

14.1.3 ราชยสภาไม่มีการยุบสลาย (dissolution) แต่มีวาระ ทั้งนี้เพราะวาระของสมาชิกจำนวนประมาณ 1/3 ของทั้งหมดจะออกไปทุก 2 ปี

14.1.4 ผู้ที่เป็นประธานราชยสภาในฐานะคนนอก (ex officio capacity) ได้แก่รองประธานาธิบดีอินเดียและเมื่อตำแหน่งนี้ว่างหรือรองประธานาธิบดีไม่อยู่รองประธานาธิบดีซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกของราชยสภาเป็นประธานแทน

14.1.5 กล่าวกันว่าราชยสภามีอำนาจน้อยมากคือน้อยเสียยิ่งกว่าสภาสูงของอังกฤษ สำหรับกฎหมายหรือร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงิน (money bills) จะต้องมีการเริ่มต้นขึ้นในโลกลสภาหรือสภาล่าง และถ้ามีปัญหาว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ขึ้นประธานสภา (Speaker of the House) เป็นผู้ตัดสินหรือวินิจฉัยคนเดียว

14.1.6 ถ้ามีความเห็นแตกต่างกันระหว่าง 2 สภาในร่างกฎหมายใด ๆ ก็ตาม จะต้องมีการประชุมร่วมกัน (joint sitting) ซึ่งสมาชิกของแต่ละสภามีคะแนนเสียง 1 คะแนนเสียงซึ่งยอมทำให้สภาล่างมีโอกาสมากกว่าเพราะว่ามีสมาชิกเกินกว่า 2 เท่าของราชยสภา

14.1.7 ในความเป็นจริงสมาชิกของคณะรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยจึงนั่งอยู่ในสภา

14.1.8 แม้ว่าที่มาของสมาชิกสภาล่างและสภาสูงต่างกันแต่มีข้อแตกต่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในเรื่องของอายุ ประสบการณ์ ภูมิหลัง และแนวทรรสนะของสมาชิกของสภาทั้ง 2

14.1.9 นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1952-1956 สภาสูงของอินเดียมีการประชุม 15 ครั้ง และพิจารณาร่างกฎหมาย 101 ฉบับ เริ่มต้นจากสภาสูงเองซึ่งเป็นร่างกฎหมายของรัฐบาล (Government bills) 69 ฉบับ และร่างกฎหมายจากสมาชิก (private members bills) 32 ฉบับ

14.1.10 ร่างกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวข้องกับมาตรการ 4 อย่าง ทางสังคม ได้แก่

ก. the Hindu Marriage Act.

ข. the Hindu Minority and Guardianship Act.

ค. the Hindu Succession Act.

และ ง. the Hindu Adoptions and Maintenance Act

ทั้ง 4 ฉบับนี้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งของร่างกฎหมายเกี่ยวกับฮินดู (Hindu Code Bill) ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องของการปฏิรูป (Social reform) ที่สำคัญ

14.2 สภาล่าง (โลกสภา)

โลกสภาประกอบด้วยสมาชิกที่จะมีไม่เกินกว่า 496 คน ทั้งนี้สมาชิก 9 คน เป็นตำแหน่งที่ไม่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง สมาชิกอื่น ๆ จะต้องได้รับเลือกตั้งโดยการเลือกตั้งทั่วไป โดยตรง universal direct suffrage

14.2.1 ประธานาธิบดีมีอำนาจในการเสนอแต่งตั้งสมาชิก 1 คน สำหรับ Andaman และ Nicobar Islands และแต่งตั้งสมาชิก 6 คน สำหรับ Jammu และ Kashmir (จนกว่าสภานิติบัญญัติที่นั่นจะมีการจัดตั้งอย่างเป็นปกติได้) นอกจากนี้ประธานาธิบดีมีอำนาจในการแต่งตั้งสมาชิก 2 คน สำหรับชุมชนลูกครึ่ง (Anglo-Indian) ถ้าหากว่าชุมชนดังกล่าวไม่ได้รับการเลือกตั้งเลยในการเลือกตั้งปกติ

14.2.2 สมาชิกของโลกสภามีจำนวนไม่เกิน 525 คน ซึ่งในสมัยที่ 4 ของการประชุมซึ่งเริ่มจากการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1967 มีสมาชิกเพียง 523 คน ประกอบด้วย 520 คน ผู้ได้รับการเลือกตั้งโดยตรง 1 คน เป็นตำแหน่งที่ได้มาจากการเสนอชื่อของประธานาธิบดี

เพื่อเป็นตัวแทนกับบริเวณที่เรียกว่า North East Frontier Agency และ 2 คน เป็นตัวแทนของชุมชน Anglo-Indian

14.2.3 วาระดำรงตำแหน่งของสภาผู้แทนราษฎร คือ 5 ปี แต่อาจจะถูกยุบ (dissolved) โดยประธานาธิบดีเมื่อใดก็ได้ทั้งนี้ตามวิธีการของระบบรัฐสภา สำหรับวาระอาจจะมีการต่อได้ครั้งละ 1 ปี ถ้าหากมีการประกาศภาวะฉุกเฉิน (national) โดยประธานาธิบดี

14.2.4 ประธานในที่ประชุม คือ ประธานสภา

15. อำนาจและหน้าที่ของรัฐสภาอินเดียมีมากและกว้างขวาง

15.1 หน้าที่สำคัญที่สุดคือเป็นหน่วยที่ออกกฎหมาย (chief lawmaking body) ซึ่งทั้งนี้ถูกจำกัดอำนาจโดย

15.1.1 ลักษณะที่เป็นสหพันธรัฐของอินเดีย

15.1.2 อำนาจของศาลสูงสุดในการประกาศว่าในการชี้ว่ากฎหมายจากรัฐสภาไม่ถูกต้องตามกฎหมาย (unconstitutional)

15.1.3 ถูกจำกัดโดยสิ่งที่นอกเหนือจากการกฎหมาย (extra-legal) กล่าวคือขึ้นอยู่กับตัวนายกรัฐมนตรีและพรรคการเมืองที่มีอำนาจในแต่ละช่วงเวลา

15.2 มีอำนาจซึ่งอยู่ในตามกฎหมายอยู่แล้ว (constituent powers)

15.2.1 คือได้รับอำนาจ (authorized) จากรัฐธรรมนูญให้สามารถเปลี่ยนแปลงเขตแดน (boundaries) ของรัฐหรือจังหวัดของอินเดียได้ ทั้งนี้ได้เคยกระทำมาแล้ว คือการจัดให้รัฐต่าง ๆ ของอินเดียเปลี่ยนแปลงไปโดยใช้กฎหมายจากรัฐสภาเท่านั้นคือ ให้เป็นไปตามเขตแดนแห่งการใช้ภาษา (linguistic states)

15.3 โดยที่สภาแห่งรัฐมนตรีมีอำนาจเต็มทีในฐานะเป็นฝ่ายบริหารของรัฐบาลอินเดีย ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่า “collectively responsible to the House of the people” ดังนั้นสภาล่างจึงมีบทบาทในการกำหนดลักษณะของรัฐบาลของอินเดีย กล่าวคือ สภาล่างมีอำนาจในเรื่องการเงิน (finance)

15.4 รัฐสภาอินเดียเป็นหน่วยงานที่พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายภายในและต่างประเทศมีการอภิปรายและตัดสินใจ

15.5 แม้ว่าคนส่วนใหญ่ของอินเดียจะไร้การศึกษา แต่เมื่อมีการอภิปรายในเรื่องสำคัญจะมีผู้คนเข้าไปนั่งฟังตามที่นั่งที่กำหนดไว้ (gallery) ในรัฐสภาไม่ว่าจะเป็นสภาล่างหรือสภาสูง และการอภิปรายในรัฐสภามักจะมีการถ่ายทอดผ่านตัวหนังสือในหนังสือพิมพ์สำคัญ ๆ ก่อนข้างละเอียดย

15.6 รัฐสภาเป็นการที่ซึ่งทำให้มีการระบายความคิดเห็นทุกขั้วร้อนต่าง ๆ ของราษฎรและโดยเฉพาะฝ่ายตรงข้าม (the opposition) ได้มีบทบาท

15.7 รัฐสภามีหน้าที่สำคัญยิ่งก็คือ เป็นแหล่งฝึกฝน (Training Ground) สำหรับผู้ที่เป็นผู้นำต่อไปเป็นการให้โอกาสภาคปฏิบัติในเรื่องของประชาธิปไตยโดยรัฐสภา

15.8 มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในรัฐสภา รัฐธรรมนูญกำหนดให้ใช้ภาษาฮินดี (Hindi) หรือภาษาอังกฤษก็ได้แต่ในขณะเดียวกันอาจจะใช้ภาษาท้องถิ่น (mother tongue) ก็ได้ ส่วนใหญ่ของสมาชิกรัฐสภาสามารถพูดได้ทั้งภาษาอังกฤษหรือภาษาฮินดี แต่สมาชิบบางคนจากภาคใต้หรือจากบริเวณที่เป็นชนเผ่า (tribal areas) ใช้ภาษาของตน

15.9 สมาชิกรัฐสภาได้เงินเดือนไม่มากและมีการศึกษาน้อย อีกทั้งไม่ได้รับความช่วยเหลือ (staff assistance) ในเรื่องของการวิจัยและการเตรียมการคำปราศรัยหรือการเสนอรายงาน

15.10 รัฐสภาอินเดียมีปัญหาบางอย่างดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ แต่ได้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบมากพอสมควร โดยเฉพาะเริ่มจากจุดปฐมกาลที่อินเดียมีนายกรัฐมนตรี ชื่อ เนห์รู ซึ่งมีการเอาใจใส่และได้เป็นผู้ที่เคารพ คือ ให้ความสำคัญแก่รัฐสภา ดังนั้นจึงเท่ากับเป็นผู้ที่กำหนดวางรากฐานอย่างดีให้กับการปกครองแบบรัฐสภา (parliamentary rule) ของอินเดีย

16. ระบบข้าราชการของอินเดีย (The Public Services)

16.1 ระบบข้าราชการของอินเดียได้รับอิทธิพลจากระบบข้าราชการยุคจักรวรรดิ (imperial services) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี สิ่งที่เป็นเรื่อง

เฉพาะของอินเดีย เรียกว่า Indian Civil Service มีลักษณะที่เข้มแข็งหรือดั่งที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็คือเหมือนแบบเป็นโครงสร้างหลักกล้าของระบบการปกครองในยุคที่ยังเป็นอินเดียภายใต้ อังกฤษเรียกว่า British Indian

16.2 ปัจจุบันนี้เรียกว่า Indian Administrative Service ข้าราชการมาจากผู้ที่มีความรู้ โดยผ่านระบบการสอบ (merit system) นอกจากนี้ จะต้องผ่านเข้าโรงเรียน (in-service training school in Musscoric) มีการฝึกงาน (apprenticeship) ทั้งที่หน่วยงานกลางของรัฐ (the Centre) และที่รัฐต่าง ๆ (the states) รวมทั้งมีการปฏิบัติหน้าที่กับนายตำรวจ (District officer) และระยะหลัง ๆ ต้องเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชน (Community Development Program)

16.3 หน่วยงานสาธารณะของอินเดีย ประกอบไปด้วย

16.3.1 ฝ่ายกลาโหม (the Defense forces)

16.3.2 ฝ่ายพลเรือน (the Civil Services)

16.4 ผู้ที่อยู่ในระดับคณะกรรมการบริหารของที่ดูแลให้การทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนมีจำนวนประมาณ 3,000 คน (Norman D. Palmer, The Indian Political System, second edition, Boston, Houghton Mifflin, 1971, p. 145)

17. ระบบพรรคการเมืองในอินเดีย

17.1 พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นในโลกตะวันตกในช่วงเวลาเพียงประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา (ดู จิตร โชค วีระสัย และคณะรัฐศาสตร์ทั่วไป ในบทที่ว่าด้วยพรรคการเมือง)

17.2 เมื่อกล่าวถึงคำว่าระบบมักจะใช้กันโดยกล่าวว่าอะไรก็ตามที่ปรากฏขึ้นมาเป็นระบบซึ่งไม่ถูกต้อง สิ่งที่เราเรียกว่าเป็นระบบ (system) ควรจะมีความคงทนยืนยาวประมาณ 1 ช่วงชั้น เชื้อสาย (generation) คือประมาณ 25-30 ปี หมายถึง เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ที่มีการสร้างครอบครัวใหม่หรือเข้าสู่ความเป็นวุฒิภาวะมากพอสมควร เหมือนที่เรียกเข้าวัยเบญจเพศ ถ้าลดระดับของสิ่งที่เรียกว่าระบบลงให้เหลือเป็น 2 ทศวรรษ (decades) ก็อาจพอได้เพราะอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเพียงประมาณ 5 ปี 10 ปี ย่อมมีการผันผวน

ยังไม่เข้าสู่ความเป็นระบบได้แน่นอนนัก ดังนั้นในกรณีของพรรคการเมืองในอินเดียมักจะเรียกกันว่าเป็นระบบพรรคเด่นพรรคเดียว (one dominant party system) ซึ่งหมายถึงว่ามีพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลสูงยิ่ง ซึ่งสืบเนื่องมาจากการได้รับความไว้วางใจจากรายการ และได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงค่อนข้างจะท่วมท้น คือ เกินกว่าร้อยละ 50 และพรรคการเมืองอื่น ๆ มักได้คะแนนเสียงเพียงพรรคลงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ บางครั้งอาจจะถือได้ว่ารวมแล้วได้เพียงประมาณครึ่งเดียวของพรรคใหญ่ก็ได้ ดังนั้นบางครั้งจึงมีผู้ใช้ศัพท์ว่าเป็นพรรคแบบพรรค 1/2 (one and a half party system) ซึ่งเป็นศัพท์ที่ใช้โดยอาจารย์รัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ชื่อ Robert Soalapino

17.3 ระบบพรรคครึ่งเคยมีในช่วงเวลาดั้น ๆ แห่งการได้รับอิสรภาพ เช่น กรณีที่ได้เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นถูกยึดครองโดยสหรัฐอเมริกาภายหลังแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยญี่ปุ่นเป็นฝ่ายอักษะ และสหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายพันธมิตร สหรัฐอเมริกาส่งโดยนายพล Douglas Mac Arthur มาเป็นผู้คุ้มครองดูแลญี่ปุ่นช่วงที่อยู่ภายใต้สหรัฐอเมริกาและมีการจัดทำรัฐธรรมนูญขึ้นโดยมีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษก่อน หลังจากนั้นจึงกลายเป็นภาษาญี่ปุ่น ประเด็นที่สำคัญก็คือพรรคการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในช่วงต้น คือ ระเบียบเริ่มแรกภายหลังได้รับอิสรภาพเต็มทีของญี่ปุ่น ได้แก่ พรรคประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democratic Party) ซึ่งได้รับเลือกโดยคะแนนเสียงส่วนใหญ่เป็นเวลาเกินกว่า 20 ปี ภายหลังญี่ปุ่นได้เปลี่ยนสภาพเป็นพรรคการเมืองแบบหลายพรรค (multi-party) ซึ่งอาจจะพอเรียกได้ว่าเข้าสู่ความเป็นระบบมากพอสมควรแล้วก็ได้ เพราะแนวโน้มมีที่ท่าจะมีรูปแบบพรรคการเมืองที่ไม่มีพรรคใดเป็นพรรคเด่นหรือเทียบรัศมีกันเพียง 2 พรรค คงจะมีลักษณะเป็นการเข้าสู่ระบบพหุพรรคต่อไป (เกี่ยวกับพรรคการเมือง ดูเพิ่มเติมได้ในหนังสือโดย Joseph Lapalombara and Myron Weiner, eds, Political Parties and Political Development (Princeton, 1966))

17.4 พรรคการเมืองส่วนใหญ่ในประเทศเอเชียมักจะเป็นองค์กรที่ครอบงำองค์กรที่ภูษาติ นักรัฐศาสตร์ชื่อ Norman D. Palmer เรียกว่าเป็นพรรคการเมืองที่เกิดขึ้นในฐานะเป็นองค์กรคุ้มครองหรือองค์กรร่ม (umbrella organizations) ในช่วงท้ายแห่งการกอบกู้เอกราช ทั้งนี้เพราะในช่วงแห่งการกอบกู้เอกราชมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมีความเห็น

ไม่ตรงกันมากนักในเรื่องปรัชญาทางเศรษฐกิจสังคม แต่มุ่งเน้นที่จะให้เกิดองค์การที่ผูกพันกับการได้รับเอกราชขึ้นมา (independence-bound organization) ตามคำศัพท์ของ Richard L. Park, "Problems of Political Development" in Philip W. Thayer, ed., Nationalism and Progress in Free Asia (Baltimore, 1956) p. 103 การที่เขาผนึกกำลังรวมกันได้เกิดขึ้นจากการรวมพลังใจเพื่อผลักดันคนต่างด้าวต่างแดนให้หลุดจากอำนาจ และมักจะมีผู้ที่มีความสามารถหรือมีลักษณะที่เป็นผู้นำเชิงบารมีวิสัย (Charismatic leaders) หรือใกล้เคียง

(เกี่ยวกับผู้นำแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะตามที่นักสังคมศาสตร์ชาวเยอรมัน ชื่อ Max Weber ได้เขียนไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็นผู้นำ)

ก. แบบประเพณีหรือธรรมเนียมปฏิบัติ

ข. แบบตรรก-นิติบัญญัติ (rational-legal)

ค. แบบบารมีวิสัย (charismatic)

สามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในหนังสือโดย จิรโชค วีระสย สังคมวิทยาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538

17.5 ภายหลังจากการก่อกำเนิดโดยขบวนการภายใต้การนำของสภาองเกรสแห่งอินเดียซึ่งต่อมากลายมาเป็นพรรคการเมืองชื่อองเกรส ปาร์ตี้ (Congress Party) โดยมีบัณฑิตยานาลา เนห์รู เป็นระดับที่เรียกว่าผู้นำที่เกรียงไกรยิ่งใหญ่มาก จำนวนภาษาของนักรัฐศาสตร์บางคนเรียกว่า "tall leaders"

17.6 เป็นช่วงระยะเวลาประมาณ 20 ปี ระหว่าง ค.ศ. 1947 ถึง 1967 พรรคองเกรสของอินเดีย อาจจะเข้าข่ายภาพในอุดมทัศน์ (ideal type) แห่งความเป็นพรรคเด่นพรรคเดียว ซึ่งถ้าเทียบกับของสิงคโปร์จะมีความหมายที่แตกต่างออกไปจากมีลักษณะพิเศษออกไปเลย ทั้งนี้เพราะพรรคกิจประชาชนของอินเดีย (People's Action Party) PAP ของสิงคโปร์ภายใต้การนำของคณะผู้ก่อตั้งคือโดยเฉพาะ Lee Kuan Yew เป็นระบบ one dominant party อย่างสมบูรณ์เพราะมีการเลือกตั้งตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย แต่คะแนนเสียงท่วมท้นเป็นของพรรคกิจประชาชนตลอดมาเป็นเวลาเกินกว่า 30 ปีแล้ว

17.7 ภายหลังจากการเลือกตั้งปี ค.ศ. 1967 อิทธิพลของพรรคองเกรสได้ลดลงไป ในช่วงต้นของการได้รับเอกราชมีพรรคการเมืองอื่น ๆ เช่น พรรค Praja Socialist Party และ

พรรคสังคมนิยมอื่น ๆ แต่ก็ไม่มีบทบาทมากนักรวมทั้งพรรคการเมืองอื่น ๆ ที่มีลักษณะแห่งความเป็นท้องถิ่นหรือยึดติดอยู่กับเรื่องทางศาสนาและเชื้อชาติ (communal groups) ก็ไม่เป็นพรรคการเมืองอย่างแท้จริงเป็นเสมือนกลุ่มผลประโยชน์ (interest group)

(ดูเพิ่มเติมในหนังสือนักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของอินเดียชื่อ Rajni Kothari, Politics in India (Boston, 1970) และกรณีเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่เป็นพรรคเด่นพรรคเดียวมีในหนังสือโดย Stanley A. Kachanek, The Congress Party of India : The Dynamics of One-Party Democracy (Princeton, 1968)

17.8 เมื่อสหรัฐอเมริกาได้รับเอกราชแยกตัวออกจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1776 นั้น Washington ได้เป็นประธานาธิบดี 2 สมัย รวมเป็น 8 ปี และเขาได้รับตำแหน่งโดยยังไม่มีระบบพรรคการเมืองเกิดขึ้น ซึ่งคำว่าพรรคการเมืองไม่มีในรัฐธรรมนูญอเมริกันด้วย J. Washington เป็นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการมีพรรคการเมือง เท่าที่ขมมากเวลานี้ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าในประเทศอินเดียกรณีบุคคลบางกลุ่มที่ไม่เชื่อหรือไม่เห็นด้วยกับระบบพรรคการเมืองคือเห็นว่าวิธีการอื่นซึ่งสามารถแสดงออกซึ่งความประสงค์หรือความต้องการราษฎรได้ กลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากมหาตมะ คานธี ซึ่งต้องการให้มีสังคมที่เรียกว่า สรรพทุกข์ (sarvodaya society) ซึ่งสาธุศิษย์ 2 คนเป็นผู้ที่สนับสนุนโครงการนี้จนกระทั่งถึงแก่ชีวิต ได้แก่ Acharya Vinoba Bhave ซึ่งมีขบวนการที่เรียกว่า Bhoodan Yagna ซึ่งเป็นขบวนการที่ให้มีการยกที่ดินให้เป็นของกลางสำหรับประชาชนและนักการเมืองที่ชื่อว่า Jayaprakash Nayayan ซึ่งเขาสนับสนุนโครงการอุทยาน อนุรักษ์ และเน้นสิ่งที่เรียกว่า ประชาธิปไตยโดยที่ไม่มีพรรคการเมือง (Party less democracy)

17.9 แม้ว่ามีหลายคนที่ยังเชื่อในความเป็นไปได้ในประชาธิปไตยที่ปราศจากพรรคการเมือง แต่วิวัฒนาการทางการเมืองก็ทำให้เกิดพรรคการเมืองในอินเดียขึ้นเรื่อย ๆ พรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยเริ่มต้นจากพรรคใหญ่ของอินเดียคือ Indian National Congress ซึ่งเกิดขึ้นจากอุดมการณ์กอบกู้เอกราชของอินเดีย ตัวอย่างคือ Congress Socialist Party ซึ่งต่อมาเป็นศูนย์กลางของพรรคประชาสังคมนิยม (Praja Socialist Party (PSP) และพรรคคอมมิวนิสต์ของอินเดียซึ่งเคยอยู่กับขบวนการกู้ชาติของอินเดียจนกระทั่งปี ค.ศ. 1945

17.10 พรรคการเมืองส่วนใหญ่ของอินเดียเป็นพรรคระดับท้องถิ่นหรือเป็นระดับภูมิภาค ซึ่งมักจะเป็นผู้ตามของผู้นำบางคน สิ่งที่สำคัญก็คือเกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการได้รับเลือกตั้ง (electoral arrangements) พรรคการเมืองระดับชาติคือ พรรคคองเกรสและมีพรรคการเมืองอื่น ๆ ที่ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (Election Commission) ว่าเป็นพรรคระดับชาติ (national parties) ได้แก่ พรรคชนสงฆ์ (Jana Sangh) พรรค Swatantra, the Praja Socialist Party (PSP) และ the Samyukta Socialist Party (SSP)

17.11 พรรคการเมืองที่สำคัญของรัฐระดับรัฐ ได้แก่ พรรค Dravida Munnetra Kazhagam (DMK) ซึ่งหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 1967 แล้วสามารถยึดอำนาจเป็นรัฐบาลของรัฐ Madras ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น Tamil Nadu

17.12 พรรคระดับรัฐ (State party) ที่สำคัญอีกพรรคคือพรรค Akali Dal ซึ่งส่วนใหญ่พรรคของผู้ที่นับถือศาสนาสิกข์ (Sikh party) ซึ่งมีบทบาทสำคัญใน Punjab

18. การเลือกตั้งทั่วไปในอินเดีย

อินเดียเป็นประเทศที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุดในโลก ทั้งนี้เพราะมีประชากรเป็นอันดับ 2 ของโลก ในกรณีของจีนนั้นมีประชากรมากที่สุดในโลกก็จริงแต่การเลือกตั้งไม่ได้เป็นไปตามแบบอย่างของประชาธิปไตย

18.1 ในเดือนเมษายนปี พ.ศ. 2493 Constituent Assembly ซึ่งทำหน้าที่เป็นรัฐสภาอินเดียได้ประกาศใช้กฎหมายเลือกตั้ง (electoral law) ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระเขียนและสิทธิของผู้เลือกตั้ง ก่อนหน้านั้นคณะกรรมการการเลือกตั้ง (Election Commission) ได้เตรียมการที่จะให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มากทั้งนี้เพราะผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งถึง 173 ล้านคนมีปัญหามากในการลงทะเบียนเกี่ยวข้องกับ 1) ภาษา 2) การเรียกชื่อที่แท้จริงซึ่งมีการใช้วิธีการต่าง ๆ กัน 3) สถานภาพ (Status) ของผู้อพยพลี้ภัย (refugees) จากปากีสถานจำนวนหลายแสนคนรวมทั้งการได้มาซึ่งชื่อในบริเวณที่ล่าหลัง

18.2 มีสตรีอินเดียประมาณ 4 ล้านคน ซึ่งลงทะเบียนโดยไม่ใช้ชื่อแต่เรียกว่าเป็น “ภรรยาของ...” หรือ “บุตรสาวของ...” เมื่อประธานคณะกรรมการเลือกตั้งสั่งให้ตรวจสอบว่าชื่อจริงคืออะไร 2,800,000 คน เสียสิทธิเพราะว่าไม่ตอบคำถามว่าชื่ออะไรแน่นอน

18.3 มีปัญหาเกี่ยวข้องกับเขตเลือกตั้ง (constituencies) ผลสุดท้ายกำหนดให้มีถึง 3,772 คือ 789 เขต สำหรับสภาล่าง และ 3,883 สำหรับสภาแห่งรัฐ (state Assemblies)

18.4 โดยที่มีเจ้าหน้าที่เลือกตั้งน้อย (election officials) และมีปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างในทางภูมิศาสตร์และความไม่แน่นอนแห่งโอกาส การออกเสียงจึงกำหนดให้เป็นต่างเวลาและต่างสถานที่โดยใช้เวลายาวนานถึง 4 เดือน จากวันที่ 25 ตุลาคม ค.ศ. 1951 ถึงวันที่ กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1952 อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ของพวกออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิในเดือน มกราคม ปี ค.ศ. 1952

18.5 จำเป็นต้องใช้พนักงานที่เกี่ยวข้องถึงเกือบล้านคนและเนื่องจากประมาณร้อยละ 80 ของประชากรไม่รู้หนังสือ (illiteracy) จึงจำเป็นที่จะต้องใช้สัญลักษณ์ซึ่งมีต่าง ๆ กัน แต่ห้ามใช้สัญลักษณ์ของศาสนาหรือภาพของมหาดมะ คานธี ซึ่งเป็นวีระบุรุษและเป็นมหาบุรุษของอินเดียหรือการใช้ภาพล้อหรือการภาพจักร (charka wheel) ซึ่งปรากฏอยู่ในธงชาติของอินเดียหรือการใช้สัญลักษณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์สากล คือ คอนเล็กเดี่ยว สำหรับพรรค กองเกรสได้ถ้าเป็นภาพ bullocks สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์ได้ภาพรวงข้าวโพด

18.6 มีพรรคที่เข้าแข่งขันจำนวน 80 พรรค มีการใช้หีบเลือกตั้ง 2,600,000 ใบ ใช้กระดาษเลือกตั้ง (ballot papers) 620,000,000 ใบ ใช้กระดาษทั้งสิ้น 170 ตัน และมีคูหาเลือกตั้งเกินกว่า 200,000 คูหา

18.7 ผู้ใช้สิทธิเกือบ 90 ล้านคน คือประมาณร้อยละ 50 ของผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

18.8 พรรคกองเกรสได้รับเลือกตั้งเกือบร้อยละ 75 ของที่นั่งแม้ว่าจะได้คะแนนเสียงเพียงประมาณร้อยละ 45 เท่านั้น ทั้งนี้เพราะได้ชัยชนะอย่างสำคัญ ๆ ในขณะที่พรรครองลงมา คือ พรรคคอมมิวนิสต์และในเครือคอมมิวนิสต์ได้เพียง 27 ที่นั่ง สำหรับพรรคสังคมนิยมซึ่งมีคะแนนเสียงจากผู้ไปใช้สิทธิประมาณ 2 เท่าของผู้ออกเสียงให้กับกลุ่มคอมมิวนิสต์ได้เพียง 12 ที่นั่ง สาเหตุเป็นเพราะว่าฝ่ายสังคมนิยมลงสมัครอย่างกว้างขวางไม่ได้เน้นพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

18.9 สำหรับสภาของรัฐต่างๆ ก็มีลักษณะคล้ายๆ กัน คือ พรรคสองเกรสได้คะแนนเสียงในสัดส่วนใกล้เคียงกันกับระดับชาติ

18.10 ในช่วง ค.ศ. 1952-1955 มีการเลือกตั้งซ่อม (by-elections) ทั้งในสภาล่างและในสภาของรัฐต่างๆ

18.11 การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2 มีขึ้นในปี ค.ศ. 2500 โดยใช้เวลา 3 สัปดาห์ระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ถึง 14 มีนาคม พ.ศ. 2500 การเตรียมการดีขึ้นกว่าเดิมแม้ว่าจะมีผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (eligible voters) มากกว่าเดิมถึง 20 ล้านคน มีการใช้หีบเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีก 500,000 ใบ รวมทั้งสิ้นเป็น 3,100,000 ใบ และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเกือบ 1,000,000 คนในการดูแลออกเสียงเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งที่ถือว่าใหญ่ที่สุดของโลก (the world's largest election)

18.12 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 16-25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1962 สำหรับการเลือกตั้งครั้งที่ 4 มีขึ้นในระหว่างวันที่ 15-21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1967

18.13 หลังจากนั้นมีการเลือกตั้งอื่นๆ จวบจนกระทั่งที่มีการเลือกตั้งใหม่ที่จะเกิดขึ้นในเดือนกันยายน พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้นำพรรคสองเกรสคนใหม่ ได้แก่ ภรรยาเก่าของอดีตนายกรัฐมนตรีที่ชื่อว่า Rajiv Gandhi ชื่อ Sonia Gandhi

19. วัฒนธรรมทางการเมืองของอินเดีย

การเข้าใจเรื่องราวทางการเมืองการปกครองจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

19.1 ศัพท์วัฒนธรรมมีความหมายใหญ่ๆ อยู่ 3 ประการ ความหมายแรก หมายถึงสิ่งที่ดีเลิศผ่านการยอมรับมาเป็นเวลาช้านานสืบเนื่องติดต่อกัน คือ ดนตรีหรือวรรณกรรมระดับที่เป็น “อมตะนิรันดร์กาล” เช่น ของศรีปราชญ์ หรือของรัตนกวีอังกฤษ เช่น William Shakespeare และภาพวาด โมนา ลิซา (Mona Lisa) ความหมายที่ 2 หมายถึง ปทัสถาน (norms) ธรรมเนียมประเพณี ความหมายที่ 3 หมายถึง หลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นผลผลิตจากการเรียนรู้ของมนุษย์ ปัจจุบัน ความหมายนี้เริ่มรู้จักกันแพร่หลาย เป็นความหมายเชิง “สังคมศาสตร์” (Social sciences) ในกรณีที่เป็นวัฒนธรรมย่อมแตกต่างจากสิ่งที่เรียกว่าเป็นสัญชาตญาณ (instinct) ที่ปรากฏอยู่ในบรรดาสัตว์ต่างๆ เช่นในผึ้ง (ดูข้อเขียนเรื่อง “ผึ้งนคร” โดย ไสสร ในวารสารประจำปีของสมาคมไทย ในแคลิฟอร์เนียเหนือ, 1962) ปรากฏในปลวกและนกกระจาบที่สามารถสร้างรังเองได้โดยไม่ต้องผ่านการเรียนรู้และรังนั้นเหมือนๆ กันทั่วโลก เพียงแต่วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาประกอบเป็นรังของปลวกและนกกระจาบ เช่น ดิน หรือกิ่งไม้ที่มา

ทำเป็นจอมปลวก (white ants' hill) และรังนกกระจาบน้ำนั้น ไม่เหมือนกัน หนึ่ง วัฒนธรรมยังแตกต่างจากสิ่งที่แสดงออกโดยมนุษย์ที่เป็นปฏิกิริยาทางร่างกาย (reflex) เช่น การกะพริบตาหรือการจาม และไอ เป็นต้น รายละเอียดมีใน บรรพต (จิรัชค) วีระสัย สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

20. วัฒนธรรมทางการเมืองกับความเป็นประชาธิปไตย

20.1 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 (1939-1945) ที่เป็นการสู้รบกันระหว่างฝ่ายพันธมิตร (Allied) ซึ่งมีอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น และฝ่ายอักษะ (Axis) ซึ่งมีเยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น เป็นต้น อุดมการณ์ เป็นผู้นำความบอบช้ำมีปรากฏอยู่ทั่วไป ประเทศที่เป็นเจ้าแห่งอาณานิคม เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ เห็นความจำเป็นที่จะต้องปลดปล่อยให้ประเทศที่อยู่ภายใต้ลัทธิอาณานิคม (colonies) ให้เป็นเอกราช ซึ่งในกรณีอินเดียผ่านการต่อสู้มาอย่างโชกโชน โดยผู้นำหลายคน (nationalist leaders) โดยเฉพาะ มหาตมะคานธี เพื่อได้มาซึ่งความเป็นอิสระเต็มที่ หรือ สวราชัย (independence) อินโดนีเซียมีการต่อสู้เพื่อได้มาซึ่งเสรีภาพที่ใช้ศัพท์ "เมอร์เดกา" (merdeka) โดยซูการ์โน เป็นหัวหน้า

20.2 มีความเป็นห่วงว่าเมื่อแยกตัวออกไปจากเจ้าอาณานิคมแล้ว ความเป็นประชาธิปไตยจะดำรงอยู่ได้ยาก ทั้งนี้ เป็นที่ตระหนักว่าการมีประชาธิปไตยหรือการปกครองรูปใดก็ตาม ประกอบไปด้วย 3 ส่วน

20.2.1 ส่วนที่ 1 คือ อุดมการณ์ (ideology) แห่งความเสมอภาค เสรีภาพ และการปกครองโดยเสียงของหมู่มาก (Majority rule) โดยคำนึงถึงสิทธิของชนส่วนน้อย (Minority rights)

20.2.2 ส่วนที่ 2 คือ รูปแบบหรือโครงสร้าง (form and structure) ของระบบการเมืองนั้น ๆ และ

20.2.3 ส่วนที่ 3 คือ วิถีชีวิต (way of life) อันหมายถึงวัฒนธรรม คือ ความหลากหลายในทัศนคติ (attitude) ความเชื่อ (beliefs) และการประพฤติปฏิบัติต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ทางด้านเศรษฐกิจ ศาสนา การนันทนาการ และอื่นๆ ย่อมมีผลกระทบ (impact) ต่อวิถีหรือแนวปฏิบัติ หรือการปฏิบัติในทางการเมืองทั้งสิ้น

20.3 การตระหนักถึงความสำคัญทางวัฒนธรรมทางการเมือง

20.3.1 ความสนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยหรือตัวแปร (variables) อื่นๆ ทางเศรษฐกิจสังคม ไม่ใช่เป็นเรื่องทางการเมืองโดยตรง โดยได้มีมาแต่อดีตแล้ว

20.3.2 มหาปราชญ์เพลโต (Plato) แห่งกรีกโบราณ ได้กล่าวถึงอิทธิพลของการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่มีต่อเรื่องราวทางการเมือง 2300 ปีเศษมาแล้ว

20.3.3 นักคิดชาวฝรั่งเศส ชื่อ แอเล็กซิส เดอ ต็อกเกอวิลย์ (Alexis de Tocqueville) ในช่วงศตวรรษที่ 19 ก็ได้ตอกย้ำความสำคัญของการเรียนรู้ หรือการได้รับการอบรมบ่มนิสัย (socialization) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยทางสังคมหรือทางการศึกษาโดยเฉพาะที่มีต่อเรื่องราวทางการเมือง ดังปรากฏในหนังสือชื่อ Democracy in America (อ้าง จิริโซค (บรรพต) วีระชัย สังคมวิทยาการเมือง, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538)

20.3.4 นักสังคมศาสตร์ชาวอเมริกันร่วมสมัย 2 คน คือ Gabriel A. Almond and G. Bingham Powell, Jr. ได้เขียนหนังสือชื่อ Comparative Politics : A Developmental Approach. 1966, p. 50 ได้นิยามวัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) ว่าเป็น “รูปแบบแห่งทัศนคติและแนวหรือปฐมนิเทศของบุคคลที่มีต่อเรื่องทางการเมืองในบรรดาสมาชิกแห่งระบบการเมือง” (The pattern of individual attitudes and orientations toward politics among the members of a political system)

20.3.5 วัฒนธรรมทางการเมืองย่อมแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างคือในประเทศฝรั่งเศส มีความสนใจในเชิงอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันอย่างชัดเจน ในขณะที่ในประเทศอังกฤษมักจะมีแนวพรรคสะก้างๆ ที่คล้ายๆ กันพอสมควรแม้จะแตกต่างเป็นแนวอนุรักษ์นิยม (conservative) กับแนวกรรมกร (labour) อันสะท้อนออกมาในรูปของพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค ซึ่งในปี ค.ศ. 1999 ช่วงท้ายแห่งศตวรรษที่ 20 และเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มี Tony Blair เป็นนายกรัฐมนตรีของอังกฤษ สังกัดพรรคกรรมกร กรณีของอินเดียก็มีวัฒนธรรมทางการเมืองเฉพาะของตนเอง

20.4 วัฒนธรรมกับอนุวัฒนธรรม

20.4.1 วัฒนธรรมเป็นศัพท์ทางมานุษยวิทยา (anthropology) สาขาวัฒนธรรม (Cultural anthropology)

20.4.2 ในแต่ละประเทศหรือในแต่ละสังคมมีข้อแตกต่างภายในตัววัฒนธรรม และมีศัพท์ทางวิชาการเรียกว่า “อนุวัฒนธรรม” หรือ “วัฒนธรรมย่อย” (subcultures) ที่เห็นชัดคือในเชิง

ก. ภูมิภาค (regional) ได้แก่ อนุวัฒนธรรมแบบชนบท (rural) แบบในเมือง (urban) และแบบชานเมือง (suburban) หรือในภาคเหนือที่แตกต่างจากภาคใต้หรือภาคอื่นๆ ของประเทศ เป็นต้น

ข. อนุวัฒนธรรมเชิงเชื้อชาติและศาสนา (Ethnic and racial subcultures)

ค. อนุวัฒนธรรมเชิงอาชีพ (occupational) ผู้มีอาชีพต่างกันย่อมมีแนวคิดและแนวปฏิบัติต่างๆ กันค่อนข้างเฉพาะตัว เช่น ผู้ที่มีอาชีพแพทย์ วิศวกรรมา ชาวไร่ชาวนา ผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ ในยุคแต่ก่อนเห็นได้ชัด เช่น ในอินเดีย เมื่อก้าวถึงพฤติกรรมและข้อกำหนดของวรรณะ (caste) ต่างกัน คือ พรหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ สุทร และผู้อยู่นอกวรรณะ ที่มหาดมะคานธี แนะนำให้ใช้ชื่อว่า “บุตรของพระเจ้า” คือ “หริชน” (Harijan) แทน “จัณฑาล” (Untouchable)

20.5 กระบวนการเข้ามาสู่วัฒนธรรมทางการเมือง

20.5.1 แม้อยู่ในประเทศเดียวกันแต่มีความผูกพันอยู่กับอนุวัฒนธรรมเชิงเชื้อชาติ เช่น คนเชื้อสายนิโกรในสหรัฐอเมริกาช่วงที่ยังไม่มีสิทธิของพลเมือง (civil right) ก่อนข้างเต็มทีจบจนภายหลังยุคของอดีตประธานาธิบดี John F. Kennedy (1960-1963) ย่อมมีทัศนคติและความคิดเห็นทางการเมืองรวมทั้งการปฏิบัติทางการเมืองที่มีลักษณะเฉพาะตัว โดยเฉพาะคนที่เป็นเชื้อสายผิวดำ (Black) จนกระทั่งมีขบวนการเรียกร้องสิทธิโดยสันติวิธีพอคอร์ทนำโดย Martin Luther King, Junior

20.5.2 อนุวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่าง ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของวัฒนธรรมทางการเมือง โดยผ่านการถ่ายทอดหรือการเรียนรู้ ซึ่งศัพท์ทางการเมืองได้แก่ สังคมประภิต (socialization)

ก. สังคมประภิตทางการเมือง (political socialization) หมายถึงวิธีการซึ่งคนในวัฒนธรรมหนึ่งส่งต่อหรือสืบสานวัฒนธรรมทางการเมืองไปยังสมาชิก (the method in which a culture transmits its political culture to its members) ทั้งนี้โดยผ่าน “ตัวการ” (agents) ต่างๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน (peer group) ศาสนา และสื่อมวลชน (mass media)

ข. วัฒนธรรมทางการเมืองมิใช่หมายถึงสิ่งดีเลิศ แต่เป็นเรื่องของการประพฤติ ปฏิบัติ รวมทั้งทัศนคติ และความเชื่อทางการเมืองซึ่งย่อมแตกต่างกัน แล้วแต่จะเป็นสังคมใด และในยุคใด

ค. นักวิชาการตะวันตก ได้กล่าวถึง 3 วัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่

- (1) ผู้สนใจเพียงน้อยนิด (parochial)
- (2) ผู้ดำรงชีวิตเป็นไพร่ฟ้า (subject)
- (3) ประชาผู้สนใจ (participant, civic)

20.6 วัฒนธรรมทางการเมืองของคนอินเดีย

20.6.1 การระบุว่าอะไรเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของอินเดีย ยากที่จะมีฉันทานุมติ (consensus) คือ ข้อสรุปที่เห็นร่วมกันหรือเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

20.6.2 วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับอุปนิสัยประจำชาติ (national character) ซึ่งมีผู้ให้ทรรศนะต่างๆ กันว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง

20.6.3 ทรรศนะที่ยอมรับกันอย่างกว้างๆ ได้แก่ การเคร่งครัดทางด้านศาสนา การติดอยู่กับความเชื่อเก่าๆ การไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ดังเห็นได้จากการต่อต้านการวางแผนครอบครัว และยังมีลักษณะติดขัดอยู่กับแนวเดิมๆ เช่น การรักษาแบบโบราณ คือ อายุรเวท (ayurvedic)

20.6.4 อย่างไรก็ตาม คนอินเดียอยู่ในวงกรอบที่เห็นด้วยกับการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีผลทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยยังอยู่คงกระพันถึงทุกวันนี้ รัฐธรรมนูญอินเดียยังคงใช้ได้ และเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมืองมากพอควร จนก้าวล่วงสู่ศตวรรษที่ 21 และสหัสวรรษ คือรอบพันปีที่สามแห่งคริสตศักราช

21. บรรณานุกรม

- 21.1 C.I. Eugene Kim and Lawrence Ziring. **An Introduction to Asian Politics.** New Delhi : Prentice-Hall of India, 1979.
- 21.2 The New York Times 1998 Almanac.
- 21.3 จิรโชค วีระสข, สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- 21.4 จิรโชค (บรรพต) วีระสข. สังคมวิทยาการเมือง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2540.
- 21.5 Norman D. Palmer, **The Indian Political System.** 2d ed, Boston, Houghton Mifflin, 1971.
- 21.6 Percival Spear, **India** (Ann Arbor, University of Michigan, 1961.
- 21.7 M.K. Gandhi, **The Story of My Experiments with Truth.**
- 21.8 V.P. Menon, **The Transfer of Power in India.** Princeton, N.J., 1957.
- 21.9 Tariq Ali. **The Nehrus and Gandhis : An Indian Dynasty.** London : Pan Books, 1995.
- 21.10 M.V. Pylee, **India's Constitution** Bombay, Asia Publishing House, 1967.
- 21.11 Shastri Tharoor. **India : From Midnight to the Millennium.** New York : Harper-Collins, 1997.
- 21.12 Donald E. Smith, **India as a Secular-State** Princeton, 1963.
- 21.13 Donald E. Smith, ed, **South Asian Politics and Religion** Princeton, 1966.
- 21.14 Norman D. Palmer, **The Indian Political System,** Second edition, Boston, Houghton Mifflin, 1971.
- 21.15 Joseph Lapalombara and Myron Weiner, eds, **Political Parties and Political Development.** Princeton, 1966.
- 21.16 Rajni Kothari, **Politics in India.** Boston, 1970.
- 21.17 Stanley A. Kochanek, **The Congress Party of India : The Dynamics of One-party democracy** Princeton, 1968.
- 21.18 Vincent A. Smith. **Rules of India : Asoka : the Buddhist Emperor of India.** Delhi : S. Chand, 1970.
- 21.19 Indian Council of Social Science Research. **A Survey Research in Political Science, circa 1989.**

- a. Volume I Political System
- b. Volume II Political Process
- c. Volume III Political Dynamics
- d. Volume IV Political Thought
- e. Volume V International Studies

21.20 David Landes. **The Wealth and Poverty of Nations.** London : Little Brown, 1999.

21.21 Leo Gough. **Asia Meltdown : the End of the Miracle.** Oxford : Oxford Center for Innovation, 1998.